

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Odnosi med Bolgarijo in Jugoslavijo so preveč važni, da bi jih mogle skaliti slučajnosti

Važne izjave bolgarskega zunanjega ministra Ivana Popova

Za vrnitev Južne Dobrudže sta dala pobudo Berlin in Rim, Moskva pa se je zavzela za njeno uresničenje — Prijeteljske vezi z Nemčijo in Italijo, srečen razvoj odnošajev z Rusijo — Bolgarija je za mir, toda ne more jamčiti za dogodke, ki niso odvisni od nje

Sofija, 4. dec. AA. Za včerajšnje sejo narodnega sobranja je vladajoča večina zanimala tako v političnih in novinarskih krogih, kakor tudi v vsej bolgarski javnosti, ker je bilo prej sporočeno, da bo na zasodanju govorniki tudi predsednik bolgarske vlade in njen zunanji minister Popov.

Galerije, ki so namenjene za občinstvo ter diplomatske lože so bile polne. V diplomatski loži sta bila tudi nemški pooblašeni minister v Rihthofen in italijanski pooblašeni minister Magistrati. Potem ko so narodni poslanci zavzei svoja mesta, so prišli v dvorano vsi ministri razen predsednika vlade, profesorja Bogdana Filova ter vojnega ministra generala Daskalova. Poslanci so pozdravili ministre ob njihovem prihodu, nakar je predsednik narodnega sobranja Nikola Logofetov otvoril zasedanje in prebral nekaj zakonskih osnutkov, ki so jih posamezni ministri poslali narodnemu sobranju v obdobju. Obrnil se je k narodnim poslancom in dejal: Ker je predsednik vlade prof. dr. Bogdan Filov obel, dajem besedo zunanjemu ministru.

Minister za zunanje zadeve Ivan Popov je stopil na govorniški oder, pri čemer ga je večina poslancev pozdravila z živahnim ploskanjem. Potem pa je v dvorani zavladala hitro popolna tišina. Zunanji minister je v svojem govoru pretehtal vsako besedo in je med drugim izjavil:

Obsojda dumanovščine

Govorniki narodni poslanci! Zasedanje sem govoril vseh govornikov in s priznanjem ugotavljam skrb, s katero so razpravljali o vprašanju naše zunanje politike. Zahvaljujem se vam za to, istočasno pa obžalujem, da je bil resen in miren ton, ki je bil vedno neogibno potreben in ki ga zahtevajo zlasti današnji dogodki okoli nas, skaljen z nekaterimi izjavami, ki ne morejo koristiti politiki, kakršna naša vlada izjavja. To je tista politika, ki vas danes zanima, in vi po pravici pričakujete z vsjo nestrpnostjo, da bi sišli vladina naziranja. Predvsem vam želim odgovoriti na vprašanje, ali smo izpolnili obljube, ki smo vam jih dali pri prejšnjem zasedanju narodnega sobranja meseca marca t. l. Tedaj sem v imenu vlade opredelil cilje, ki jih želi naša zunanja politika doseči, in ti cilji so: obvarovati Bolgarijo pred vojno in zagotoviti mir bolgarskemu narodu, ohraniti varnost in neodvisnost države in ne opustiti nobene priložnosti, da zavarujemo njene pravice in življenjske interese.

Med tem časom se je vojna nadaljevala in se nam je približala. Hitrost, s katero se dogodki razvijajo, in komplikacije, ki jih vsak dan lahko prinese, kakor tudi važnost vprašanj, ki se nam zastavljajo, nenavadno težki in delikatni pogoji za delo, zahtevajo posebno previdnost ne samo pri vladi, pač pa tudi od vseh državljanov naše države, katerih udeleževanje na ta ali oni način zadeva ob vprašanje zunanje politike.

V teh težkih časih se vlada drži načel, ki so vam znana, in ni zamudila niti za trenutek interesov države, istočasno pa tudi ni pozabila računati s stvarnimi možnostmi. Pogosto trdijo, da je mesto, ki ga Bolgarija zavzema na Balkanu, zelo važno. Če je to točno, nam nalaga še večji čut odgovornosti, večjo pozornost in večjo previdnost na vsakem koraku, ki bi nas utegnil potegniti v zapletljive.

Vrnitev Južne Dobrudže

Vladini pozornosti dozdaj ni usla nobena stvar in bi težko mogel kdo trditi, da vlada ni izpolnila obljub, ki jih je dala pri zadnjem rednem zasedanju narodnega sobranja. Sicer pa so uspehi te politike očitni. Južna Dobrudža se je spet vrnila k bolgarski skupnosti (ploskanje). Rad bi se zadržal pri tem vprašanju, ker imam vtis, da gredo nekateri preko njega, spet drugi pa ponovno iščejo brezpomembnih povodov, s katerimi skušajo zmanjšati vrednost vsega dela. Ali se še spominjate, kaj je bila Dobrudža za nas po letu 1913 in zlasti po letu 1918 in s kolikšno bolelostjo smo občutili njeno odepitev in kako je to poslalo naše odnošaje s severno sosedo? Poleg materialne plati ima to vprašanje tudi velik moralni pomen za bolgarski narod.

Ko se je zdeli Južna Dobrudža spet vrnila k Bolgariji, čuti bolgarski narod veliko hvalečnost do države, ki sta dala pobudo za vrnitev. Tolmači teh iskrenih čustev ste bili tudi vi, gg. poslanci, ko ste poudarili, da ta veliki dogodek utrjuje prijateljske vezi Bolgarije z državama osl.

Ta veliki dogodek pa tudi dokazuje, kako se lahko urede sporna mednarodna vprašanja in kakšen bi mogel biti novi red v Evropi, ki ga isti dve veseleli nameravata uvesti in tako ustvariti skupnost, v kateri bi spori med posameznimi narodi našli pravično rešitev ob skupnem sodelovanju in v medsebojnem soglasju. S takšno politiko, ki ima za cilj uvedbo takšnega novega reda in ki nam je dala zgled z rešitvijo vprašanja Dobrudže, Bolgari ne morejo drugače kot simpatizirati, ker sta bila mir in pravičnost vedno njihov cilj, njihov vzor.

Zunanji minister Ivan Popov je potem pojasnjeval, kako stoji z vprašanjem izseljevanja Bolgarov iz Severne in Južne Dobrudže, pri čemer je odgovoril na pripombe nekaterih govornikov glede pogojev, pod katerimi je bila sklenjena pogodba v Craiovi, nato pa je nadaljeval:

Kakor je bilo že večkrat poudarjeno, vidimo v vrnitvi Dobrudže Bolgariji ne samo srečno vzpostavitev neokrnjenih pravic bolgarskega naroda, pač pa tudi možnost za novo dobo v naših odnošajih z Rumunijo. Senca, ki je zatemnjevala stoletne odnošaje med Bolgarijo in Rumunijo, je izginila v Craiovi. Lahko verujemo, da bodo naše bodoče odnošaje z Rumunijo navdajali spomini na staro dobro preteklost. Naše pravice do Južne Dobrudže je priznala tudi Sovjetska zveza, ki se je zavzela za njihovo uresničenje. To je pripomoglo srečnemu razvoju naših odnošajev tudi s Sovjetsko zvezo, s katero so se po večini tudi trgovske zveze. Nadejamo se, da se bodo ti odnošaji še nadalje razvijali v istem duhu, v korist obeh držav. (ploskanje)

Odnosaji z našo državo

Glede Jugoslavije smo storili od naše strani vse, da bi se odnošaji razvijali v duhu pogodbe in se razvijali v okviru in v duhu pogodbe o večnem prijateljstvu, ki nas veže. Vprašanje naših odnošajev je preveč važno, da bi mogli dovoliti, da bi te odnošaje skalile slučajnosti.

Istočasno lahko z zadovoljstvom poudarim, da smo že prišli v ono razdobje, ko smo dosegli stvari, ki so v skladu s točko 2. uradnega poročila, objavljenega v Beogradu 10. julija 1939. Dokazi za to, so: Sklenitev poštne konvencije ter delo tu in v Jugoslaviji ustanovljenih trgovskih zbornic in drugih ustanov, ki so povečale zanimanje gospodarskih krogov za medsebojno zamenjavo blaga. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo uspehe, ki so se pokazali v tem, da je v 10 mesecih t. l. naša izmenjava blaga z Jugoslavijo že nekajkrat presežala zamenjavo, iz vsega preteklega leta. Leta 1938 je znašala 55 milijonov, leta 1939 že 139 milijonov, v prvih 10 mesecih tekočega leta pa je dosegla že 180 milijonov levov. Ti uspehi so zlasti važni zaradi sedanjih težav, pri mednarodni trgovini.

Na drugi strani pa to dokazuje, da ne stojimo na mestu, pač pa da gremo naprej v mejah današnjih možnosti, nadejajo se, da se bodo te medsebojne vezi v bodoče še bolj okrepile. Prepričan sem, da bodo poleg drugih naporov tudi te medsebojne vezi od svoje strani prispevale k zbližanju med obema bratskima narodoma (ploskanje).

Razmerje do Turčije in drugih držav

Z našo sosedo Turčijo vzdržujemo odnošaje in se ti odnošaji razvijajo v duhu obstoječe pogodbe o prijateljstvu in v nevarnosti ter o medsebojnih posvetih. Res so se pojavili v turškem časopisu, članki, ki so poudarili nekateri govorniki, članki, ki bi lahko vrgli senco na naše dobre sosedstvene odnošaje. Toda verujem, da bom izrazil ne samo mnenje bolgarske vlade, če rečem, da odnošaji med Bolgarijo in Turčijo temelje na medsebojnem spoštovanju in prijateljstvu. Glede vojaških priprav v turški Trakiji, nam je turška vlada nekajkrat zagotovila, da imajo te vojaške priprave samo obrambni značaj. Podobno zagotovilo smo dobili ponovno v zadnjem času, in smo prepričani, da se bodo dobri sosedstveni odnošaji med nami in Turčijo še dalje razvijali in krečili.

Z ostalimi bližnjimi in daljnjimi državami se Bolgarija prizadeva, da bi ohranila normalne prijateljske odnošaje, kolikor je to — to se razume — mogoče pri današnjih poratih, ki niso odvisni od nas.

Gospodje poslanci! Podal sem vam osnovno načelo naše zunanje politike in sem pre-

pričan, da je ta zunanja politika v skladu z življenjskimi koristmi Bolgarije. Njeni rezultati so pred vami. Vlada bo nadaljevala s svojimi neutrudljivimi prizadevanji, da obvaruje Bolgarijo pred vojno preskušnjo in da bi bili zaščiteni in priznani interesi in pravice bolgarskega naroda, da bi mogel zavzeti mesto, ki mu pripada v mednarodni skupnosti. Ne vznemirjajmo se zaradi tega, če nas kdo gleda postrani, ali če dvomi v iskrenost te naše politike. Vi veste zelo dobro, da smo tudi v preteklosti neprestano naletavali na koga, ki je dvomil in nas gledal postrani, toda ti dvomi so v luči dejstev izginili.

Prijateljstvo z Nemčijo

Se en dogodek je, ki je zbudil posebne komentarje pri nas in v tujini. To je bilo potovanje Nj. Vel. kralja ter njegov sestanek z voditeljem nemškega rajha. To potovanje je bilo izvršeno v skromnem zunanem obeležju, ki odgovarja značaju našega modrega državnega poglavarja in časov, ki jih preživljamo. Sestanek potrjuje položaj Bolgarije in njenega vrhovnega voditelja, s čemer ne moremo biti nezadovoljni. V resnici ta sestanek ponovno potrjuje prijateljske odnošaje, ki nas vežejo z Nemčijo, kakor tudi simpatije njenega voditelja do naše države.

Sredstva bolgarske zunanje politike so sredstva miru. Rešitev vprašanja Dobrudže in naše države je najboljši dokaz temu. S pravico so nekateri govorniki poudarjali zasluge Bolgarije za mir v tem delu Evrope.

Pripravljenost za vsako nevarnost

Kadar poudarjamo miroljubnost bolgarske zunanje politike, ne smemo pozabiti, da se vojna nadaljuje in da topovi grme na vseh straneh ter prinašajo občutek negotovosti in nemira. To nas sili, da moramo biti modri in previdni, istočasno pa, da smo budni in da sprejmemo razvoj dogodkov. Ne sme nas prevzeti misel, da se mi lahko pri izvajanju politike, ki popolnoma odgovarja našim željam po miru, izognemo vsa kemu tveganju. Mi lahko jamčimo zase in za bolgarsko politiko, toda dogodki ne zavise samo od nas.

Zaradi tega kljub trdnemu sklepu, da ohranimo mir in da se izogibamo vsega, kar bi ga moglo privedi v nevarnost, ne smemo pozabiti, da je najboljšo sredstvo za vsak narod pri varstvu tega mira bila in bo njegova pripravljenost na vsako nevarnost, ki bi grozila njegovi domovini. Verujem v bodočnost Bolgarije ker vem, da so vsi njeni sinovi pripravljeni žrtvovati se zanjo.

Večina narodnih poslancev je ob koncu ministrovega govora navdušeno ploskala. Za zunanjim ministrom Popovim sta govorila trgovski minister Slavčo Zagorov in minister Peter Gabrovski, nakar je narodno sobranje pri prvem in drugem branju sprejelo predlog odgovora na preostalo besedo.

Ugoden odmev v Londonu

London, 4. dec. s. (reuter). Včerajšnje izjave bolgarskega zunanjega ministra Popova o smericah bolgarske zunanje politike so bile v merodajnih angleških krogih ugodno sprejete, Angleški krogi izjavljajo, da priznavajo iskrenost želje sedanje bolgarske vlade, da ne bi ponovila nekdanjih napak bolgarske politike, ter da cenijo to prizadevanje. Angleško stališče do Bolgarije je bilo definitivno že v izjavi podtajnika za zunanje zadeve Butlerja, ki jo je podal pred parlamentom 26. novembra. Takrat je Butler poudaril, da si bo Anglija prizadevala varovati bolgarske interese na mirovi konferenci za primer, da se Bolgarija ne pridruži sovražnikom Anglije ter da ne napade angleških zaveznikov.

Iz govora Popova podčrtavajo v angleških krogih zlasti izjavo, da namerava Bolgarija ohraniti nevtralnost in mir ter skrbeti za svojo varnost in neodvisnost. Nadalje omenjajo željo Popova, da bi se odnošaji z Jugoslavijo in Turčijo razvijali v skladu z obstoječimi pogodbami. Pri omenbi južne Dobrudže je važno, da je Popov poudaril »srečen razvoj bolgarske predstavnosti« ter da je omenil pomoč, ki jo je pri vrnitvi Južne Dobrudže Rusija nudila Bolgariji. Opaženo je tudi, da Popov v svojem ekspezeju Grčije sploh ni omenil.

Turčija priznava samo svoje lastne sklepe

Turški narodni poslanci o prijateljih in sovražnikih Turčije

CARIGRAD, 4. dec. AA. (DNB). Med turškimi političnimi krogi so veliko pozornost zbudili članki v dveh vodilnih turških listih, in ki so jih napisali turški narodni poslanci. V člankih so podrobno razložili stališče Turčije do vseh sodobnih vprašanj.

Narodni poslanec Atai piše v poluradnem »Ulus« da so bile pred kratkim izdane izredne odredbe zato, da se ohrani neodvisnost Turčije. Vse te odredbe bodo v bodočnosti razširjene do skrajnih meja potrebe, da bi se popolnoma zavarovala narodna obramba in njena priprava. Članek pravi, da slavna preteklost Turčije izključuje vsako željo po kakršnih puštolovstvih. Turčija spoštuje vse tuje pravice, zahleva pa spoštovanje lastnih pravic. Priznava samo svoje lastne sklepe. Turčija nikogar ne izjavi. Ona se ne vmešava v tuje zadeve, prav tako pa ne dovoljuje tujim, da bi se vmešavali v njene zadeve.

Narodni poslanec Sadak je objavil članek v »Axamu« in poudaril, da je naj-

večja sreča za sleherni narod, če lahko popolnoma svobodno odreja politično smer v skladu z lastnimi koristmi. Edini cilj turške zunanje politike je, da brani in utrjuje neodvisnost svojega naroda. Turčija ima zveze in obveze, toda nima sovražnikov in prikritih namenov. Sovražnik Turčije je samo tisti, ki ima sovražne namene proti turški domovini, zaključuje narodni poslanec Sadak. Članek iz »Ulus« je bil natisnjen tudi v carigradskem »Tanu«.

Naraščanje cen v Turčiji

CARIGRAD, 4. dec. AA. (DNB). Po podatkih Zavoda za konjunkturo pri ministertvu za trgovino je indeks cen za življenjske potrebščine v Turčiji v oktobru t. l. znašal 142,8, kar pomeni, da so cene v Turčiji narastle za 42,8 odst., če se za temelj vzame indeks 100 za leto 1933. V letu 1939 je povprečna višina stroškov za dnevno življenje znašala 120 in od tedaj naprej stalno narašča.

Madžarski protest na izjave generala Antonescu

Grof Teleki o govorih v Albi Juliji — Vprašanje narodnih manjšin in Židov — Omejitve v prehrani

BUDIMPEŠTA, 4. dec. AA. (MTI). Včeraj je predsednik madžarske vlade grof Teleki odgovarjal na interpelacijo narodnega poslanca Reinisch. Poslanec je vložil interpelacijo zaradi govorov, ki sta jih v Albi Juliji imela general Antonescu in Horia Sima.

Grof Teleki je v svojem odgovoru poudaril, da Madžarska goji prijateljstvo do držav osl, ki so potegnile novo mejo, prav tako pa tudi spoštuje težko nalogo, ki jo vodijo države osl, zlasti pa se mora upoštevati dana beseda in vse to stalno sili Madžarsko da ne gre po poti, na katero je krenila Rumunija in da ne uporablja način govora, kakor ga uporablja Rumunija.

Grof Teleki je izjavil: Jasno moramo dvigniti svoj glas zaradi tega, kar je rekel Antonescu in moramo protestirati proti temu. Položaj, ki ga zavzemam, mi prepušča, da bi podajal slične izjave, kakor so bile one v Albi Juliji.

BUDIMPEŠTA, 4. dec. AA. (MTI). Predsednik madžarske vlade je govoril v okviru proračunske razprave v parlamentu. V svojem govoru je grof Teleki poudaril, da se mora Madžarska prilagoditi proizvodnji in gospodarskemu življenju v Evropi. Nato je prešel na vprašanja o manjšinah in je rekel, da se mora pri tem naiti taka ureditev, ki bo zagotovila sodelovanje vseh skupin na temelju, ki mora trajati stoletja.

Morilci morajo biti justifikirani

BUKAREŠTA, 4. dec. AA. (Havas). Uradni krogi izjavljajo, da so zaprli mnogo oseb, ki so obdolženi, da so organizirali zadnje prelivanje krvi. Morilci profesorja Jorje in Madgearu so že bili usmrčeni. Med njimi je tudi načelnik policije v Ploestiju.

Druga petletka v Rusiji

MOSKVA, 4. dec. AA. (Tass). Prebivalstvo v Sovjetski uniji pripravlja obsežne proslave za obletnico ustave, ki bo dne 5. decembra. V zvezi s tem objavljajo listi številne članke, v katerih razlagajo Stalinov ustavo v praksi. Istočasno piše sovjetski tisk tudi o drugi petletki. Listi ugotavljajo, da je bilo število zaposlenih delavcev pri izvajanju prve petletke zelo veliko, sedaj pa se je prav gotovo potrojilo. Med sedanjo petletko se je število delavstva tako dvignilo, da se je povečal za pet milijonov.

Vojna v Albaniji

Po poročilih iz Aten in iz Amerike so Grki dosegli nekaj novih uspehov

Atene, 4. dec. s. (Atenska tel. ag.). Grški generalni štab je objavil prva poročila o uspehih vojske.

V severni Albaniji so naše čete po osvojitvi številnih mestnih delov vrnile v vrsto. Zgodilo se je, da so vzhodni delovi Albanije, ki so bili v prejšnjem letu pod italijansko okupacijo, zdaj v rokah Grkov.

Na jugu Albanije so se nadaljevali boji. Vsi so bili uspešni in so vodili do zmage.

Grški bombardniki so bombardirali sovražne vojaške kolone in skladišča v Albaniji. Napadi so bili uspešni in so bili povzročeni veliki požari. Grška vojska letala so se uspešno borila s sovražnimi letali. Ena grška letala se ni vrnila v svoje oporišče.

Atene, 4. dec. AA. (Reuter). Atenski radio objavlja poročilo, ki pravi, da so grške čete 2 km oddaljene od sante Quarante, ki je najjužnejše sovražno pomorsko oporišče v Albaniji. V pokrajini okoli Argirokastro so grške čete zavzele vazni visavi, ki gospodarita nad celo pokrajino.

Borba na nož

Atene, 4. dec. AA. (Reuter). O položaju na fronti so prišlele nove vesti, ki javljajo nove uspehe grških čet.

Ob reki Ao so grške čete dosegle važne uspehe. Italijanske čete so se uvrstile na 2150 m visoki planini Polisandes, koder so imeli Italijani tudi močno topništvo poleg velikih oddelkov pešadije. Po temeritopijski pripravi je izvršila grška pesadnja juriš in je to postojanko zavzela v borbi na nož.

Tudi v okolici Premetija so grške čete zavzele vse važnejše višine ter se polastile strateško važnih postojank vzhodno od Gradice.

Ameriška poročila

Atene, 4. dec. s. (Ass. Press). Grški radio je sredičeval, da so grške čete zlasti v južnozahodnem delu bojišča ob morski obali dosegle nove važne uspehe. Tako poročajo Grki, da stoji grška vojska sedaj samo dva kilometra pred Santo Quaranto. Costa iz s. e. Quarante v Argirokastro je popolnoma pod grško kontrolo in jo je grško topništvo večer ves dan obstreljevalo. Sploh obvladajo Grki ves južnozahodni del Albanije južno od črte Santa Quaranta — Argirokastro. V močvirnatem ozemlju v ravnini pred Santo Quaranto je prišlo do ostrih bojev na nož med grškimi in italijanskimi četami.

Pri Argirokastro so Grki zasedli dva važna oporišča.

Še 26 milijonov dolarjev za ameriško vojsko

v novih oporiščih — Ustanovitev dveh novih elitnih divizij

Washington, 4. dec. s. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt je odobril za ameriško vojsko kredit 26 milijonov dolarjev, ki bodo porabljeni za nastanitev ameriške kopne vojske v osmih novih oporiščih, katere so dobile Zedinjene države od Anglije. Iz tega zneska bodo za ameriško vojsko zgrajene vojašnice in še druge potrebne naprave. Ti krediti so dovoljeni izven kredita 50 milijonov dolarjev, ki ga je za izgradnjo teh oporišč dobila vojna mornarica.

Ameriška vojska bo naprej poslana v Novi Fundland in na Bermudsko otočje. Pripravljalna dela za prihod ameriške vojske so že v teku.

Cleveland, 4. dec. AA. (DNB). Ameriški mornariški minister Knox je v govoru, ki ga je imel v Clevelandu, med drugim po-

na gorska vrhova vzhodno od mesta. Kakor pravijo grška poročila, obvladujeta ta dva vrhova mesto. Italijani so imeli tudi na tem delu bojišča velike izgube.

V srednjem delu bojišča so izvedli Italijani protinapade med naselbinama Ceri in Feštana. Napadi so bili odbiti ter so Grki zaplenili več strojníc, pušk, topov, protitankovskih topov in havbic.

Severnozahodno od Moskopija so grške čete dalje napredovale v sovražno ozemlje. Prav tako so prodirali Grki nekoliko dalje od Podgradca proti severozahodu. Tu so se vršile ostre borbe sredi snežnih zamegov. Pri vasi Mamuliste je prišlo do hudega boja med grškimi četami in oddelki italijanskih alpinov.

Letalski napadi na grška mesta

Atene, 4. dec. s. (Reuter). Grško notranje ministrstvo javlja, da so italijanska letala izvedla večer zopet več napadov na grška mesta in vasi v notranjosti države.

Žrtve letalskih napadov

Atene, 4. dec. s. (Reuter). Posebni vojni poročevalci angleške radijske družbe v Grčiji javlja, da znašajo žrtve italijanskih letalskih napadov med civilnim prebivalstvom v Grčiji skupno doslej približno 1600 oseb na ubitih in težje ranjenih. Poročevalci pravi, da grško prebivalstvo prenaša letalske napade zelo hrabro.

Poročila angleškega poletstva na bližnjem vzhodu

KAIRO, 4. dec. s. (Reuter). Sinočni komunistični poveljstva angleške letalstva na bližnjem vzhodu javlja med drugim:

V noči na sredo so angleški bombniki na dolge poletne izvedli napad na Napoli. Bombardirano je bilo glavno železniško križišče ter bencinske rafinerije. Povzročeni so bili požari, ki so se videli 20 milj daleč.

Iste noči so angleški bombniki napadli letališča v Cataniji in v Avgusti na Siciliji. Povzročeni so bili požari in eksplozije. V Cataniji je bilo najmanj eno sovražno letalo uničeno. Vsa angleška letala so se vrnila z vseh teh poletov.

KAIRO, 4. dec. AA. (Reuter). Poročila vzhodnega poveljstva britanske vojske v Afriki pravi: Na področju vzhodno od Galabata se je britanska artiljerija sret udeleževala. Na ostalih bojiščih ni bilo nobene spremembe.

udaril, da so za USA posesti, ki jih je Anglija odstopila za 50 ameriških rusilcev, kot napadalno in obrambno sredstvo mnogo več vredne, kot pa ladje, ki so jih USA odstopile. V nadaljnjih izjavanjih je Knox dejal, da predstavljajo neprestani bombni napadi na središča britanske industrije od strani nemškega letalstva zelo temno stran sedanjih bojev.

Washington, 4. dec. s. (Ass. Press). Vojno ministrstvo javlja, da bosta ustanovljeni dve novi elitni diviziji ameriške kopne vojske za obrambo obale. Diviziji bosta šteli po 11.000 mož ter bosta sestavljeni iz treh polkov nehot, enega oddelka poljskih topov, oddelka tankov, 120 letal, 400 padalcev, protitankovskega in protiletalskega oddelka ter izvidniških enot.

Nočni napadi na Anglijo se nadaljujejo

Preteklo noč je zlasti trpelo neko mesto v srednji Angliji, pa tudi Londonu ni bilo prizanehaeno

LONDON, 4. dec. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo javljata v svojem današnjem jutranjem komunicanju:

Sovražni letalski napadi preteklo noč so bili usmerjeni v glavni mesto in London in srednjo Anglijo. Bombe so bile vržene tudi na več točk med tema predeloma in obalo. Napadi niso imeli velikega obsega in so se že zgodaj končali. Število oseb, ki so bile pri napadu ubite in ranjene, ni veliko. V srednji Angliji je bilo povzročenih nekaj požarov, ki pa so bili vsi hitro spravljeni pod kontrolo. V Londonu ni nastal noben požar večjega obsega. Važnejše zgradbe v Londonu niso bile zadete.

LONDON, 4. dec. s. (Reuter). Glavni napad sovražnih letal preteklo noč je bil izvršen na neko mesto v zapadnem delu srednje Anglije. Isto mesto je bilo že ponovno napadeno, toda napad preteklo noč je sledil po enotenskem presledku. Napad se je sinoči začel že zgodaj. Kakor običajno so vrгла nemška letala najprej več zažigalnih bomb, nato pa so sledile eskadrile drugih letal, ki so metale eksplozivne bombe. Napad na mesto ni trajal dolgo, bil pa je primeroma zelo močan.

Poleg tega napada je bil najhujši preteklo noč napad na London, ki pa v celoti ni imel večjega obsega. Napad na prestolnico se je pričel že zgodaj zvečer in protiletalsko topništvo je že v prvih večernih urah dajalo močan zaporni ogenj.

Angleški bombniki nad Porenjem

LONDON, 4. dec. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja: Preteklo noč so manjše formacije angleških bombnikov izvedle napade na železniške zveze in naprave v Porenju.

Ameriški letalski strokovnjak o napadih na Anglijo

NEW YORK, 4. dec. s. (Ass. Press). Vodilni častnik ameriškega vojnega letalstva general Chaney, ki se je poldrugi mesec

tani je eden ameriških pilotov, ki sodelujejo pri tem, povedal naslednje:

Ameriški bombniki letajo preko severnega Atlantika, ne da bi se med potjo kje spuščali na tla. Letala odhajajo redno na letališča v severni Angliji. Amerika dobavlja letala že delj časa. Z vsakim letalom leti pilot, njegov pomočnik in radiotelegrafist. Ta posel opravlja okoli 60 letalcev in 30 radiotelegrafistov, ki so Američani. Kanadci in Angleži. Najhitrejši bombniki tipa Lockheed Hudson so bili naročeni že takoj po prvih poletih letal te vrste. Doslej so vsa na ta način dobavljena letala prispejala na britanska letališča.

Francija ne želi nemške pomoči

VICHY, 4. dec. s. (Ass. Press). Maršal Petain je dovolil dopisniku neke revije razgovor, v katerem je med drugim dejal, da Francija ne želi, da bi Nemčija pomagala pri obrambi francoskih kolonij v Afriki.

Maršal je izjavil, da bi Nemčija sicer lahko sodelovala pri zaščiti teh kolonij, vendar bi to pomenilo, da bi Nemčija imela v Franciji svoj vojni letalnik. Če bi se zapletli v vojno z Anglijo, bi dejal maršal, bi bil Pariz in vsa Francija izpostavljena bombnim napadom angleških letal.

Revija navaja dalje izjavo maršala Petaina, da bo podpredsednik francoske vlade Laval v kratkem odšel v Berlin na razgovor z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom, da bi razgovorji glede ožje sodelovanja v Nemčiji in Franciji.

Peta in rseilcu

VICHY, 4. dec. s. (Ass. Press). Šef francoske države maršal Petain je večer obiskal Marseille. Maršal je posetil razne javne naprave in urade. Prebivalstvo je maršala slovesno sprejelo. Mesto je bilo okrašeno z zastavami in dan maršalovega prihoda je bil praznik. V trgovinah so bila izločena okna okrašena s Petainovimi slikami.

Pred ostavko francoskega poslanika v Ameriki

Washington, 4. dec. s. Kakor izve Reuterjev dopisnik v Washingtonu, namerava francoski veleposlanik pri ameriški vladi Henry Hays v kratkem podati ostavko na svoj položaj.

Kitajski vojni uspehi

CUNGKING, 4. dec. s. (Tass). V srednji Kitajski se boji nadaljujejo ter so na obeh straneh v akciji velike množice vojščev. Glavno področje bojev je provinca Hupei. Kitajci so na več točkah izvedli protinapade na japonske postojanke. Drugod pa so zopet Japonci izvedli nove napade. Kitajci nudijo povsod močan odpor.

29. novembra so Japonci v severnem delu bojišča izvedli napad s 3000 vojakov ter s podporo množice tankov in oklopnih avtomobilov. Istočasno je bil izveden običajni napad še na druge dele fronte. Oba napada so Kitajci zaustavili. Na tretji točki so Japonci napadli z večjo množico tankov in letal pa so bili prav tako odbiti.

V severni Kitajski so v teku boji v provinci Šansi. 29. novembra so izvedli Kitajci večji napad na japonske postojanke.

Kitajska dobi še novo posojilo

CUNGKING, 4. dec. AA. (DNB). Pooblaščen kitajski krogi v Cungkingu pravijo, da bo potem ko je Amerika podala Kitajski kredit, verjetno v kratkem sporočeno, da bo še neka druga velika politična država odobrila novo kreditno Kitajski. Podrobnosti o tem še ni dovoljeno objaviti.

Velika železniška nesreča v Španiji

MADRID, 4. dec. AA. (DNB). Izvedele so se podrobnosti o hudi železniški nesreči pri mestu Velilla de Ebro, ki leži 51 km južnozahodno od Saragose. Ker ločni železniški postajo od Velille reka Ebro, so bila dela za reševanje v začetku zelo težavna. Prvo pomoč so ponorečencem nudili trije železničarji. Mnogo ranjenecv je na stanovanju teh treh železničarjev in so v zelo težkem položaju. V pokrajini vladal silen mraz in sicer 10 do 16 stopinj pod ničlo. Stevilni težki ranjenci so že umrli. Prvi sanitetski vagoni so lahko prišli šele čez nekaj ur. Med žrtvami je mnogo vojakov, ki so odhajali na dopust. Več mrtve so že identifikirali.

Do trčenja vlakov je prišlo jutraj ob 4.30, ko je ekspresni vlak iz Madrida pred postajo dobil znak za nadaljevanje svoje poti. Ta ekspresni vlak se na tej postaji ni ustavil. Dasi je strojevodja skušal ustaviti lokomotivo, se je vlak iz nasprotnih smeri iz Barcelone z vse hitrostjo zakadil v ekspresni vlak. Vlak je vozil s povečano hitrostjo, da bi dosegel polno zamudo. Snelni voz se je pri trčenju dvignil nad drugi voz, vsi ostali vagoni pa so se prevrnili po robu. Lokomotivi sta se začeli druga v druga. Med potniki je bil tudi neki duhovnik, ki je umirajočim delil poslednjo odvezo.

Sovražnosti med Siamom in Indokino

Novi boji na severovzhodu siamsko kitajske meje — Ostri francoski obmejni ukrepi

BANGKOK, 4. dec. s. (Ass. Press). Vrhovno poveljstvo siamske vojske objavlja novo vojno poročilo, v katerem pravi, da so francoske kopne in pomorske sile večeraj napadle južnozahodno obmejno ozemlje Sijama, da pa so bile odbite.

Kakor javlja komunikacije, je neka francoska vojska ladja izkrcala oddelke francoske vojske nekoliko kilometrov od meje Indokine na siamskem ozemlju. Francoski oddelki se nato pričeli prodirati dalje v notranjost Sijama, francoska vojska ladja pa ga je spremljala ob obali ter skušala kriti operacije na konnem Siamski vojski in policijski oddelki so siamski oddelki odbili, istočasno so siamska letala z bombami napadla francosko vojno ladjo. Tri bombe so ladjo za-

dele, nakar se je morala umakniti. Poročilo javlja dalje, da so v severovzhodnem delu siamsko indokitske meje v teku novi boji.

Siamska letala so uspešno bombardirala glavni stan francoske vojske v Indokini v mestu Takhekk. Bombe so direktno zadele cilj.

HANOI, 4. dec. s. (Ass. Press). Francoske oblasti so sinoči javile, da so bili na meji proti Siamu podvzeti zelo ostri vojaški protitukrepi, ki se raztezajo preko vse meje ob reki Mekong v Kambodži. Francoske oblasti so odredile tudi zaporo meje s Siamom.

Siamske oblasti so po francoskih poročilih izgnale francoske redovnice in redovnice iz Sijama.

Nujna potreba po kolesarskih cestah

Naši inženjerji so se začeli zavzemati za ureditev važnega prometnega vprašanja — Predavanje ing. Janeza Gričarja

Ljubljana, 4. decembra.

Lani se je prvi izmed naših inženjerjev zavezal za rešitev enega najnujnejših prometnih vprašanj pri nas, inž. S. Lapajne določitev posebnih kolesarskih cest, odnosno kolesarskih vozov na skupnih cestah. Inž. Lapajne je prvi pri nas začel znanstveno tako imenovano kolesarsko vprašanje, o katerem so dotlej vsi govorili omalovaloč, če se je gledal na kolesarja le kot na nekako nadlogo, ne pa tudi na prometnega čimtelja. Inž. Lapajnetovo predavanje je lani vzbudilo veliko pozornost. Zdal nas mora še posebno veseliti, da inženjerji še proučujejo to vprašanje in da je bilo sinoči prirejeno v ljubljanskem inženjerskem društvu predavanje, ki je prav za prav nadaljevanje predavni inženjerja Lapajnet, a v njem je zbrano izredno bogato in dragoceno gradivo, ki bo služilo tudi društvenemu odseku za normalno, kakor je ugotovil pri predavanju predsednik inž. L. Bevc. Predaval je inž. Janez Gričar.

V uvodu je naglasil, da je ena izmed prvih nalog sodobnih graditev cest v mestih pravilna in pravilna razdelitev širine ulice za vse njene uporabnike. Posebno važno je da poznamo pomen števila hitrosti, uporabnikov ceste, ko se določa regulacijska širina ceste. Dandanes po večini upoštevajo le pešce, cestno železnico, vprežno in motorna vozila, medtem ko kolesarje omalovalujejo in podcenjujejo. Čeprav kolesarski promet kaže pri štetju kolesarjev absolutni maksimum, pri vsem ostalim vozilom. Mnogo hitrejši porast števila koles proti motornim vozilom nas vedno bolj opozarja, kako nujno je, da se tudi za kolesarje določijo ločena vozila. Kolesar pomeni v cestnem prometu dvojno nevarnost. Predvsem je sam v največji nevarnosti, ker je slabšeje vozilo in dobi zaradi tega pri karambolu največje poškodbe. Drugi je kolesar zmanjša prostostno moč vozila, ker zavzema več dragocene površine, kakor mu je pripada glede na razporeditev vseh vozil po njihovi pomembnosti. Normalna širina vozila je 1,20 m, medtem pa zavzame izbežben klesar na skupnem vozilu, kjer vozilo tudi ostala vozila, pa najmanj v širini 1,20 m, ker se kolesarjev zaradi manjši stabilne vožnje kolesa druga vozila pri prehitetvanju izogibajo v večjem loku. Širina pasu 1,20 m se pa na vozilu še poveča pri počasni vožnji, odnosno pri vožnji nelaznega kolesarja, ki vozi v viju, gubi smeri.

Vse te pomankljivosti bi odpravili s kolesarskimi cestami, da bi povs m lečli kolesarje od ostalih uporabnikov cest. Kolesar se na svojih cestah počuti bolj varnega in tudi n'kogar ne ogroža. Graditev kolesarskih cest je tudi v finančnem pogledu posebno v prometnih ulicah priporočljiva, ker ustreza kolesarjem lažji in cenejši utrditvi cestne površine. Če ni za kolesarje določeno posebno vozilo, mora biti skupno vozilo znatno širše in zato je tudi mnogo dražje, saj mora biti celotno cestnišče mnogo bolj utrjeno, odnosno tlakovano za težji promet.

Kakor v mnogih drugih strokah, tako nam tudi pri ureditvi prometa in cest pomagata statistika. V statistiki lahko štejemo tudi prometno število, ki nam omogoča, da izračunamo, kako bo porasel promet v bodočnosti in kako bo treba utrditi cestnišče, določiti njeno širino itd. Prav tako je važna čimljita statistika o prometnih nesrečah in presojah, ki nas opozarjajo na prometne ureditve, križišča, smeri, širine ulic, kolikoli naj bodo prometni znaki itd.

V Ljubljani je zdaj v prometu okrog 25.000 vozil. Med njimi je 23.770 koles ali 95,3 % vseh vozil, 661 motokolov (2,65 %), 760 polniških avtomobilov (3,02 %), 200 tovornih avtomobilov (0,82 %) in 107 kočij (0,43 %). Vidimo torej, da imajo v Ljubljani absolutno premoč kolesarji, pa jih vendar zanemarjamo in podcenjujemo. Za primer naj nam služi Hamburg, ki ima

63 % koles med drugimi vozili in Mannheim 73,4 %. V davski banovini je 4500 polniških avtomobilov, 1500 tovornih avtomobilov, 5000 motokolov in okrog 200.000 koles. Koles je torej v Sloveniji skoraj 95 odstotkov vseh vozil.

Pregled prometnih nesreč v Ljubljani, ki so bile prijavljene upravi policije v prvih trimesečih letos, nam tudi naslednje sliko. Prišlo je skupaj 201 nesreča (lani 263). V 108 primerih ali 53,7 % vseh nesreč je bil pri karambolu udeležen kolesar in verjetno je zakrivil nesrečo v 57 primerih v 139 primerih to je 69 % vseh nesreč so bila pri karambolu udeležena motorna vozila (avtomobil ali motokol). Pri teh nesrečah je nesrečo zakrivil verjetno v 68 primerih avtomobilist ali motokolist. V 40 primerih (okrog 20 %) vseh nesreč je bil pri nesreči udeležen pešec in v 28 primerih je verjetno zakrivil nesrečo na Tramvaj in vprežna vozila so bili udeleženi pri nesrečah vsak v 23 primerih. Seveda je pa bilo še mnogo več prometnih nesreč, ker vse niso prijavljene policiji zlasti ne tiste, pri katerih ni udeleženo motorno vozilo.

Pri nesrečah, pri katerih je bil udeležen kolesar, je bilo 44 karambolov med kolesom in avtomobilom, 21 med samimi kolesi, 19 med kolesi in pešci, 14 med kolesi in motokoli, 6 med kolesi in tramvajem in 4 med kolesi in vprežnimi vozili. Od skupne 201 nesreče so jih je pripetilo na križiščih 86. Največ nesreč se je pripetilo, in sicer 5, na križišču Bleiweisove in Celovske ceste. Štiri nesreče so se pripetile na križišču Dolenske ceste z dolensko železnico, po tri na vogalu Karlovske ceste in Ceste za Gradom, na križišču Komenskega ulice in Vidovanske ceste. Razsejane ceste in Slomškove ulice Dalmatinske ulice in Miklošičeve ceste ter Aleksandrovo in Bleiweisove ceste. Na cesti izven križišč se je pripetilo največ nesreč na Celovski cesti, in sicer 23, na Tyrševi 9, na Tržaški in Masarykovi po 7, na Zaloški 6 in na Šmartinski, Poljanski in Bleiweisovi po 4.

V vseh državah, kjer so terenske razmere kolikor toliko ugodne, je število koles kljub močno razviti motorizaciji večje od števila motornih vozil. Tako je imela Nemčija predlanskim šestkrat več koles kakor motornih vozil. Toda vse napredne države so pravčasno uvidele pomen kolesarstva in izločile kolesa iz ostalega prometa. Na Nizozemskem, kjer je kolesarstvo najbolj razvito, odpade na 3,25 prebivalca en kolesar, v Jugoslaviji odpade okrog 30 prebivalcev na eno kolo in en avtomobil na 1400 prebivalcev. V Ljubljani odpade eno kolo na 3,75 prebivalca, medtem ko je razmerje v Nemčiji in Belgiji 1:5, v Franciji 1:6 in v Angliji 1:7. Toda v Nemčiji so imeli že predlanskim 5706 km kolesarskih cest, povsem ločenih od skupnih vozov, in 1046 km kolesarskih robnih pasov na skupnih cestniščih. Občine v Nemčiji, ki so po velikosti približno enake ljubljanski, so za kolesarske ceste porabile povprečno v letu 1935 110.000 d.n., v letu 1936 pa 200.000 dinarjev.

Po podatkih iz Hamburga so bili kolesarji udeleženi pri prometnih nesrečah, ki so bile po kolesarskih cest, s 50 % (v Ljubljani so zdaj z 53,7 %). Ko so pa kolesarji dobili svoje ceste, so bili udeleženi pri prometnih nesrečah (v vsej Nemčiji) s 16,3 %. Na Nizozemskem so kolesarji udeleženi pri prometnih nesrečah do 10 %.

Od vseh teh navedenih števil so najvažnejše, da je v Ljubljani 93,3 % izmed vseh vozil koles in da so pri okrog 54 % vseh nesreč udeleženi kolesarji. To dovolj govori za uvedbo kolesarskih cest, kajti nesreče so se zmanjšale približno za dve tretjini. Predavatelj je nadalje še temeljito opisal razne tipe kolesarskih cest in vozov na skupnih cestah, naposled pa predlagal norme za kolesarske ceste pri nas. Na njegovo predavanje se povrnemo ob priliki.

Vajenec obstrelil dva tovariša

Strelil na ulici sredi Kočevja — Razne druge nesreče

Ljubljana, 4. decembra

V Kočevju je na ulici prišlo sinoči do streljanja, ne ve na se še, kakšno oadije ima dosegel. V miraku so se zbrali na nekem vau 17letni pokovski vajenec Anton Šuri, 16letni m sarski vajenec Ivan Butina ter 17letni m sarski vajenec Andrej Zavar. Stali so zunaj precej časa nankrat po so se pričeli razgovarjati ganeje. Hip nato je Zavar potegnil samokres in že sta počila dva strela. Prva krogla je pog dila Šurila v levo nogo. Buti o pa je zadela krogla v desno stran prsi Zavar je nato izginil oba ranjenca pa so na vpitje prinesli ljudi v hio in ju že noči prepejajali v ljubljansko bolnišnico. Oba ranjenca pravita da se ne zavedata, k ko je prišlo da streljanja, in tudi ne v sta ali je bila nesreča ali pa je Zavar nalašč streljal. Uvedena je bila seveda preiskava.

Nesramna kleveta

Včerašnji »Slovenski dom« piše o razbojniku Hacetu in prvi med drugim:

»Splošno pravijo da je sedaj Haca v samotni celici ješnišnice okrožnega sodišča popolnoma miren, da je vdan v svojo usodo, toda mnogo modreje o svoji savi in raznih naukih, ki se jih je nasrebal po »Narodu«. Prav ta list ga je svoječasno »zel« v obrambo in je o njem pisal dolgočasne članke, ki naj bi jih pisal njegov brat, toda vsakdo je na prvi pogled spoznal, da so bila ta pisma skovana v kovčnici Knafjeve ulice.

Na prvi pogled spozna tudi vsakdo, da so gorenje trditve »Slovenskega doma« nesramne klevete proti »Slovenskemu Narodu«, kajti ta listič hoče svojim navlnim bralecem dopovedati, da smo mi »vzeli« v obrambo razbojnika in morila Haceta, kakor da bi bili z njim delili razbojniški plen. V resnici smo samo nekoč poročali v Hacetovih zločinskih začetihi, ko je bil v službi v gostilni na Ržniku, nakar nam je Hacetov brat Matevž poslal v bratovo obrambo pisma in zahteval, da jih objavi-

mo, kar smo storili, kar smo bili po zakonu o tisku primorani storiti. O prstnosti Matevževih pism, ki so bila objavljena in tudi od pisca podpisana, se lahko vsakdo v našem uredništvu prepriča, odgovorni urednik »Slovenskega doma« pa se bo moral o njih pristnosti prepričati šele na sodišču.

SPORT

30. redni letni občni zbor športnega kluba Ilirije bo 17. decembra ob 20.30 v dvorani delavske zbornice na Miklošičevi cesti z običajnim dnevnim redom. Samostojne predloge morajo izročiti člani odbora s podpisani najmanj 10 dni glasovanja upravičenih članov vsaj 8 dni pred občnim zborom. Občni zbor je sklepčen, ako je prisotna tretjina do glasovanja upravičenih članov. Ob nesklepnosti bo pol ure po prvotno določenem času nov občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število prisotnih. Na občnem zboru imajo aktivno in pasivno volilno pravico le oni redni in ustanovni člani, ki so poravnali članarino za leto 1940.

PLACE DE LA CONCORDE

Predstave ob 16., 19. in 21. uri!
KINO UNION — TELEFON 22-21

V glavnih vlogah: Albert Prejean in Dolly Mollinger

ZA MIKLAJZA otrokom in odraslim v razvedrilo predvajamo bajno Walt Disneyjevo umetnino

SNEGULJČICA

Po popularni Grimmovi pravljici! Triumfalni uspeh triletnega dela 800 risarjev, muzikov in umetnikov, film, za katerega je bilo napravljenih 360.000 slik in risb!
KINO MATICA, tel. 22-41

Na splošno željo občinstva predvajamo ponovno najlepši glasbeni film z JEANETTE Mc DONALD in EDDY NELSON-om
KINO SLOGA, tel. 27-30

CVETJE V MAJU

(BELI JORGOVAN)
SAMO DVA DNI! Ob 16., 19. in 21. uri

„Iz Prešernovih dni“

Dobrodelna prireditelj Kola js na proslavo 140letnice Prešernovega rojstva

V Ljubljani, 3. decembra
Na predvečer današnjega spominskega dne, ko se je pred 140 leti v slovenski kmetijski hiši rodil naš veliki Franc Prešeren, je priredilo ljubljansko Kolo jugoslovanskih sester v opernem poslopiju prav lep in pester spored dramskih, pesniških, deklamacijskih in telovadno-plesnih točk. Vse so bile v zvezi z današnjim slovenskim življenjem našega najbolj spoštovanega in v najvišji slovenski nad vse ljubljenega poeta klasika.

Opera je bila nabito polna, razpoloženje občinstva odlično, vse točke so bile sprejete z globokim razumevanjem in toplim zadovoljstvom ter je celotna prireditev ostavila vzlic kvalitetni raznovrstnosti programskih točk najprijetnejši vtis.

Kolo je ugledna človekoljubna in podpornica organizacija slovenskega ženstva, in gospa pisateljica Ika Vaštetova je čisto v duhu tega altruističnega nacionalnega društva poudarjala v svoji topli uvodni besedi značilno Prešernovo človekoljubje in plemenito dobrotnost. V krvi sta bili Prešernu te dve lastnosti, njegova roditelja sta samo dajala, dajala in dajala, njegov blagi stric je bil širokosrčen dobrotnik, in samo naravno je, da je bil tudi Prešeren neskončno blag mož, ki je čisto razdaljal, da — po pripovedovanju njegove sestre Alenke — včasih naposled sam ni niti sam več imel. Prešernova ljubezen se je žrtvovala od prve mladosti do zadnjih dni slovenskemu narodu, ki mu je ustvaril pesniški jezik, umetniške oblike poezije, ga učil prave, čiste estetike in najvišjega kritičizma ter mu je v svoji pesniški podaril knjigo, ki kakor veliki ogenj plamti in bo plamtela skozi stoletja z vedno večjo toplino in lepoto ter ogrevala slovenska srca. Z jezikom, umetnostjo in svojo knjigo je postal in ostal Prešeren največji dobrotnik slovenskega naroda. Ljubil pa je zavedeno goreče vse Slovanstvo in vse dobre ljudi, vse plemenite narode ter nam bil in ostal vzornik moža naširšega duhovnega obzorja. S citati iz Prešernovih pesnivev in dokazanih dejanih je Vaštetova dokazala, da je bil naš klasik plemenit dobrotnik naroda in človečanstva.

Nato je sledila prva uprizoritev prologa iz drame Ilike Vaštetove pod naslovom »Mali človekoljub«. Izvrsno, živahno, stilno skrbno in točno je prolog režiral Miran Petrovič in so ga v vsakem pogledu zelo ustrezljivo igrali člani Sentjakob-skega gledališkega odra. Tu so bili vsi kostumi zgodovinsko pravilni, pohištvo vzeto iz pesnikove dobe, maske po veliki večini posnete po slikah njegovih sodobnikov in celo originalni vozčki barona Zois-a je bil poleg drugih rekvizitov iz časa Zois-a, V. Vodnika in dvajsetletnega Prešerna.

Dečka Franceta privede Vodnik k Zoisu, da mu zadekamlja »Ilirijo ozivilenec. Zois ga hoče nagraditi s slaščicami, toda Francet prosí, da sme z njimi nasiti lačno siroto, svojega zanemarljenega nesrečnega prijateljskega Paconka.

Hanžič je bil odličen Zois, Eypper po

Ganglovem kipu izvrstno posnet in zelo dobro kosumiran Vodnik Lombar prav dober prof. Hladnik Plevelj izvrstno zajet dr. Jaka Zupan, Lavrič strasten moralist prof. Mat Ravnihar in Kos simpatičen prof. Kersnik: same prav inteligentno zajete kreacije in vsem poteku dejanja pravilen zagon ob občutju čim večje verjetnosti in življenjskosti.

Uvod Krsta pri Savici je recitiral J. Bor-kov govorniki zbor ter se je z vro vokali-začelo in jasno, toplo deklamacijo odlikoval Kovič.

Ksenija Kušjeva je ob bistrem spremljevanju Silve Hraščevce prav lepo z pela Vilharjeve Ukaze in Michelove Nezakon-sko mater.

Da je dobil resni program tudi nekaj barve Prešernovega humorja, smo gledali deklamacijo »Zarjavele devičice« kot pri-zor, ki so ga izvajali Tanja Golubova in štirje gosposje ter deklamacijo »Dohtar-e kot dialog Pie Depulis in Blanca, oboje v stilski slikovitosti.

Telovadni ples »Pod oknom«, kakor ga je zložil dr. V. Murnik, je izvajalo devet članov Ljubljanskega Sokola.

Po premoru smo gledali »Visoko pesem«, dejanje v dveh slikah iz drame Ilike Vaštetove. Godi se leta 1834 v kazinski dvorani in ga je izvajala Jos. Borkova sku-pina. Prešeren izroči Juliji rokopis svojega Sonetnega venca; ko opazi Julija akrosti-hon, vrže rokopis in Prešeren sopek z ogorčenjem po tleh, mladi Jožef Scheu-chenstuel pa izkuša Prešerna žaljivo iz-zvati. Prešeren spozna svojo ljubezensko katastrofo, a odide ponosno v zavesti svoje cene. Dolgo vrsto zgodovinskih osebnosti so izkušali večina premalhi igralci v pre-bližno stilsko pravilnih kostumih po vseh možnostih predstavljati. Kajpak sta po-sebno zanimala Blanca kot Prešeren in Remčeva kot Julija. Zelo nas bo zanimala celotna uprizoritev drame po izvežbanih in sposobnih igralcih Sentjakobskega odra in si pridržujemo oceno dotlej. Mladim odrskim amaterjem pa gre za njih trud in ambicijo naša zahvala.

Po prav dobri Kovičevi deklamaciji so-neta »O Vrbac« in učinkovitem petju bar-iona Romana Petroviča, ki ima lep, zdrav, topel organ in višje večinsko podajanja (ob klavirju Silva Hraščevce), smo poslušali še govorniki zbor »Pevcu« z Blancem kot poetom ter »Zdravico«, zopet z Blancem kot poetom in zlasti srečnim nastopom Koviča kot staveca. Zlasti zaključna »Zdra-vica« je z močnim zborom deklet in fan-fov v narodnih nošah in z razdeljenimi ulogi učinkovala prijetno učinkovito. O govornikih zborih bi se bilo treba nač raz-pisati, kakor tudi o telovadnem plesu na zgolj lirski in čustveno pesem. Ali zadoš-čaj izrek: kolikor glav, toliko misli in okusov!

Vse v vsem: zelo posrečena priredba, ki je popolnoma dosegla svoj vzvišeno lep smoter. Tako lahko Kolu, Vaštetovi, Petroviču in vsem sodelujočim izrekamo hvalo in priznanje. F. G.

Slovenka št. Fratrikova v Monakovu

Izredni uspehi slovenske umetnice jeklene volje in stremiljivosti za najvišjim ciljem

Slovenska operna pevka Stefanija Fratrikova je bila še pred tremi leti poleg tenorista Antona Drmota gosenka operne šole ge. Rado Daniela na Dunaju. Učiteljica je bila nanjo najbolj ponosna in obetala jima je najlepšo pevsko kariero. Ni se zmotila: Drmot je že nekaj sezon pri-ljubljen in ugleden član dunajske državne (prej dvorne) opere, Fratrikova pa je te dni podpisala pogodbo za tri leta z držav-no opero v Monakovu.

Štef. Fratrikova je po dovršitvi ljubljanske konservatorije še par let ostala na zasebni dunajski operni šoli in je bila že kot odlična gosenka izjemnih glasovnih in pevskih sposobnosti začasno angažirana za sodelovanje pri svečanostnih opernih pred-stavah dunajske državne opere v Salzbur-gu. Že takrat je žela lepe uspehe in, le državni prevrat v Avstriji je pretrgal vez,

ki bi jo pritegnile k dunaj. drž. operi. Po kratkem gostovanju v partiji Gounod-ove Marjetice na odru ljubljanske opere se je po nasvetu strokovnjakov oddčila za kariero na nemških odrih. Da si pridobi dovolj odrske rutine in repertoarja, je pre-zvela angažna na preslovanem gledališ-ču v Celovcu, kjer je pela z najboljšimi uspehi eno sezono. Nato je odšla na večji ugledni operni oder v Augsburg, kjer sode-luje kot mladdramatska pevka zdaj že drugo sezono.

Izmed ocen, ki jih je dobila v Augsburgu, naj navedemo le par:

»Aussig Tagblatt« je 14. okt. 1939 pi-sal ob uprizoritvi Mozartove »Figarove svatbe«:

»Štef. Fratrikova se je predstavila kot Cherubino in opozorila nase s finim me-talom, lepim timbrom in izredno kulturo svojega glasu. Talgea Cherubina smo vi-deli in slišali redkokdaj.

Ob Mascagnijevi »Cavalleriji« pa:

»Prav posebno je navdušila št. Fratrik-ova z bleskom svojih glasovnih in z oči-rljivo skrbnostjo svojih igralskih sredstev.« (27. novembra 39.)

Isti list je pisal 28. oktobra t. l. ob Rih. Straussovi »Elektri«:

»Po ljubezni in otroških hrepenecih, vsako masčevalnost odklanjajočo Chrysotemis je Štef. Fratrikova posebej idealno z gini-ljivo poglobljenostjo je izpolnila svojo na-lago s prijetno toplino in igri kakor tudi s čudovitim petjem, ki je s svojo lepoto zgrabil srce in dušo. Štef. Fratrikova je pevka po božji milosti!

»Die Zeit« pa istega dne;

»Štef. F. kot Chrysotemis se je znala uveljaviti s svojim čudovito lepim orga-nom. Jasnost tonov v vseh legah, čudovi-to mehko oblikovanje glasu, oblikovno do-vršena tehnika tega prožnega in prilago-đenega soprana so bili na radost poslušal-cev.

»Aussig Tagblatt« pa je 25. jan. 40 pisal ob Blazetovi »Carmen«:

»Kot Micaela je imela priliko, da je s svojimi plemenito zvenečim, v dinamičnem in tonskem obsegu uprav neizčrpnim so-pranom bistveno pripomogla k višini celo-kupne uprizoritve.

Razumljivo je, da so postala po takih kritikah pozorna na Fratrikovo največja nemška operna gledališča. Naša umetnica nam piše sama:

»Nisem iste sorte, da če en ton dobro za-pojem, to takoj poročam. Čakala sem na to, za kar sem z vso gotovostjo vedela, da pride. Pred par dnevi me je slišal Clemens Krauss (bivši generalni operni direktor na Dunaju in zdaj v Monakovu. Opomb. po-ročev.) in bil od mojega glasu in mojega visokoga c in eis tako zelo navdušen, da me je angažiral na tri leta za drž. opero v Monakovu. Sam me je spremljal na kla-virju. No, mislim, o tem pa že velja poročati Vam in vsem mojim Slovincem. Pri pre-mieri »Elektre« je bil tudi neki režiser iz Berlina. O meni se je izrazil: »Die Fratrik gehört in die Berliner Staatsoper und nicht nach Aussig!« Vse to je vendar lepo in zadoščenje za moj trud. Saj sem — brez samohvale, prosim! — kakor čebelica in vadam, vadam kakor obsejena, kajti jaz hočem mnogo dočeti.

Da v teh besedah: »jaz hočem mnogo doseči« je izražen značaj Fratrikove njene jeklene volje in stremiljivosti za najvišjim ciljem. Njena pot vodi vedno više, in mi se radujemo uspeha naše rojakinje ter ji čestitamo! Navajamo pa vse to tudi v — drugi, mlaščim po geslu vrle gospe Rado: »Jugoslovenci zmerom prvi!«

Iz Trbovelj

Proslava zedinjenja. Naše industrijsko središče že dolgo ni proslavilo praznične zedinjenja v tako trdnem jugoslovanskem razpoloženju kakor letos. Že na predvečer so z vseh hiš zaplapolale državne trobo-ke. Sokolko akademijo je obiskalo neobičaj-no mnogo občinstva iz vseh slojev. Ob tej priliki je starešina br. Jesh prečel pomen praznovanja rojstnega dne naše države, ki nas zaradi dogodkov okrog raših mej mora bodriti k čuj čisti strni-čnosti narodnih vrst in ičenju jugoslovanske obrambne moči. Sledil je pester in bogat telovadni spored, ki so ga z izbra-nimi vajami vzorno izvajali člani. naraščaj in deca. Posebno pozornost so zbudile vrhunske vaje članov, ki so dokazale visoko gimnastično usposobljenost in ne-umorno telovadno delo naših Sokolov.

Vaje je spremljala sokolska godba. Pro-slavo je zaključila državna himna in svečana zabljuba sokolskega čana val Spomenik kralja Aleksandra je bil svečano osvetljen in okrašen s svežim cvetjem. — Na praznik sam je bila v župni cerkvi slovesna božja služba, kateri so pris-tovali predsedniki občine e Klenovšč k z občinskimi odborom ravnatelji rudnika inž. g. Kolka z nadinspektrom inž. g. Roglem sreski načelnik e Bizjak s šolskim nad-zornikom g. Vranec, ref. oficiril. Soko-l, gasilci in zastopniki ter odposlanstva vseh tukašnih društev in organizacij z zasla-vami. Trboveljski slavček je pel staro-slovensko mašo Sokolska deca se je po maši udeležila proslav v posameznih šolah, kjer je učiteljstvo s primernimi nazo-ri to-mačilo pomen 1. decembra — Trboveljs-ko poverništvo udruženja jugosl. re-podfastnikov je položilo lep venec pred spomenikom kralja Aleksandra in padlih borcev v svetovni vojni. — V znaku z-eđenjenja je bil tudi ustanovni obini b r trboveljskega društva J. R. P. in trbo-veljskemu prvemu decembru je dal š s svečanostjo obeležje sla nosti koncert »Trboveljskega slavčka« na kat rem je bil mladim pevsem slovesno izrčen red Jugoslovanske krone!

Miklavž bo tudi letos delil svoje da-rove v Sokolskem domu med otroci deca Odhrovanje za siromašno deca bo jutri ob 18. za ostalo deca pa ob 19. D rila naj se pravčasno priinese prireditven-mu odboru v Sokolskem domu proti pla-čilu prispevka 2 din. Zvečer bo mikla-ževanje z zabavo za odrasle! Starši, obda-rujte deca v Sokolskem domu!

Opozorilo. Večkrat se dogaja, da so bol-niki, ki jim je potrebno sanatorijsko zdravljenje v bolnici pismeno zaveženo, da bodo stroške za zdravljenje v celoti naličali sami, tekoji nato pa predložiti ministevtu prošnjo za brezplačno zdravljenje na stroš-ke države. Opozorila se občinstvo, da so taki bolniki po vstopu v bolnišnico opo-stiti tega plačila v breme države.

Češna razsvetljava v Trboveljih je za-radila kvart v transformatorju ob ročnala-rično odnovevala. Ves trg je že na dan v temi. Posimo upravo za družbo elektrane, naj poškodbo čim prej popravi!

Iz Kranja

— Vse naročnike, ki v soboto 30. novem-bra niso prejeli našega lista obveščamo, da ni bila naša, niti krivda raznašalca, če jim list ni bil dostavljen. V bodoče bomo poskrbeli, da se namerno izgubljanje naš-ega lista ne bo moglo ponoviti.

— Za bitolske žrtve so zbrali na slav-nostnem zboru sokolstva na praznik z-eđenjenja 729 din. Sokolsko društvo se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje in sporoča, da je bil znesek gorenske sokolske župe odposlan na pristojno mesto.

— Ponovitev akademije. Na splošno že-ljo bo sokolsko društvo v nedeljo 8. t. m. ob 18. ponovilo nad vse uspešno akademijo, ki je bila pripravljena v proslavo z-eđen-ja. Vse, ki akademijo še niso videli, opo-zarjamo na ugodno priliko, da vidijo izred-no izurjenost naših telovadcev.

— Mraz je pritisnil. V zadnjem času nas je zima obdrla s suhim in lepim vre-menom in zaradi obilnega prahu mora škropilni avto v decembru škropiti po uli-čah, ko mu letos niti v poletnih mesecih skoro ni bilo potrebno. Včeraj je padla temperatura pod ničlo in obeta se nam hud mraz.

— Vse naročnike, ki v soboto 30. novem-bra niso prejeli našega lista obveščamo, da ni bila naša, niti krivda raznašalca, če jim list ni bil dostavljen. V bodoče bomo poskrbeli, da se namerno izgubljanje naš-ega lista ne bo moglo ponoviti.

— Za bitolske žrtve so zbrali na slav-nostnem zboru sokolstva na praznik z-eđenjenja 729 din. Sokolsko društvo se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje in sporoča, da je bil znesek gorenske sokolske župe odposlan na pristojno mesto.

— Ponovitev akademije. Na splošno že-ljo bo sokolsko društvo v nedeljo 8. t. m. ob 18. ponovilo nad vse uspešno akademijo, ki je bila pripravljena v proslavo z-eđen-ja. Vse, ki akademijo še niso videli, opo-zarjamo na ugodno priliko, da vidijo izred-no izurjenost naših telovadcev.

— Mraz je pritisnil. V zadnjem času nas je zima obdrla s suhim in lepim vre-menom in zaradi obilnega prahu mora škropilni avto v decembru škropiti po uli-čah, ko mu letos niti v poletnih mesecih skoro ni bilo potrebno. Včeraj je padla temperatura pod ničlo in obeta se nam hud mraz.

— Vse naročnike, ki v soboto 30. novem-bra niso prejeli našega lista obveščamo, da ni bila naša, niti krivda raznašalca, če jim list ni bil dostavljen. V bodoče bomo poskrbeli, da se namerno izgubljanje naš-ega lista ne bo moglo ponoviti.

— Za bitolske žrtve so zbrali na slav-nostnem zboru sokolstva na praznik z-eđenjenja 729 din. Sokolsko društvo se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje in sporoča, da je bil znesek gorenske sokolske župe odposlan na pristojno mesto.

— Ponovitev akademije. Na splošno že-ljo bo sokolsko društvo v nedeljo 8. t. m. ob 18. ponovilo nad vse uspešno akademijo, ki je bila pripravljena v proslavo z-eđen-ja. Vse, ki akademijo še niso videli, opo-zarjamo na ugodno priliko, da vidijo izred-no izurjenost naših telovadcev.

— Mraz je pritisnil. V zadnjem času nas je zima obdrla s suhim in lepim vre-menom in zaradi obilnega prahu mora škropilni avto v decembru škropiti po uli-čah, ko mu letos niti v poletnih mesecih skoro ni bilo potrebno. Včeraj je padla temperatura pod ničlo in obeta se nam hud mraz.

— Vse naročnike, ki v soboto 30. novem-bra niso prejeli našega lista obveščamo, da ni bila naša, niti krivda raznašalca, če jim list ni bil dostavljen. V bodoče bomo poskrbeli, da se namerno izgubljanje naš-ega lista ne bo moglo ponoviti.

— Za bitolske žrtve so zbrali na slav-nostnem zboru sokolstva na praznik z-eđenjenja 729 din. Sokolsko društvo se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje in sporoča, da je bil znesek gorenske sokolske župe odposlan na pristojno mesto.

Dr. Tone Jamar

Ljubljana 4. decembra

Čeprav smo vedeli, da je dr. Tone Jamar nudo bolan, nas je vendar vse presenetila vest, da je po mučeniški borbi, ki je traja-la leta in leta, snod izdihnil svojo bla-go plemenito in junaško dušo. Še pred ted-ni smo ga videli na ulci, na njegovem vsakdanjem sprehodu po mestu in v bliž-nem Tivoliju, oprtega ob roko svoje hčer-ke ali svoje zdravniške pomočnice. Spoštljivo so ga pozdravljali znanci, prijatelji in pacienti, ki jih je bilo nešteto. Skoraj slepi dr. Tone Jamar je ozdravil s prijaz-nim nasmehom. Ni videl, kdo ga je po zdrav-il, samo še občutil je po glasu, da ga po-zdravljajo ljudje, ki so mu do dna srca hvaležni za svoje zdravje, za svoje življe-nje, saj so ga pozdravljali stoteri, ki jih je med vojno rešil smrti v jarkih in mnogi, ki jih je po vojni kot zdravnik iztrgal iz košenih rok smrti.

Dr. Tone Jamar se je rodil na starega leta dan 1882 v Skofji Loki. Bil je sin po-sestnika in gostilničarja »Pri Cenetu«. Ljud-sko šolo je obiskoval v Skofji Loki, gim-nazijo pa v Kranju. Maturiral je v Be-la-ku. Medtem mu je umrl oče, Tone Jamar se je moral vrniti in pomagati doma svoji materi v gospodarstvu. Leto dni je vztrajal v Skofji Loki, potem pa je sledil notranje-mu glasu, ki mu je veleval, posvetiti se zdravništvu. Odsel je na Dunaj skoraj brez sredstev in se vpisal za medicino. Na Du-naju se je oženil in si ustvaril prijeten lo-ki je bil gostoljubno zadržal tudi za vse njegove slovenske tovariše in rojake. Za-aktera vsega zdravstva je promoviral l. 1911. Njegovo prvo službeno mesto je bi-le v Istri, odkoder se je preselil v Trbov-lje.

Izbruhal je svetovna vojna. Dr. T. ne Jamar je bil vpoklican med prvimi. L. 1914 se je začela njegova osebnega trpljenja pol-na pot, a začelo se je tudi junaško poglav-

je njegovega plemenitega življenja. V Ga-laciji je bil na fronti z Janezi in si nakopal bolezen na pljučih. Leto dni je kot frontni zdravnik nudil zdravniško pomoč sloven-skim fantom. Po porazu avstrijske vojske v okolici Lvova je z nadčloveškimi napori in ob tveganju lastnega življenja pomagal tisočem Slovincem, da so prišli v bolnice in v zaledje. Zaradi svoje bolezni se ga nato poslali s fronte v razne sanatorije, kjer je dr. Tone Jamar bil obenem bolnik in zdrav-nik in je reševal življenja nešteti ranjen-cov. Naposled je prišel v Judenburg, kjer je ostal do prevrata, kar je dr. Tone Jamar storil dobrota za slovenske vojake in za vojake drugih narodnosti v letih straho-te, se ne da prečeti in ne poplačati. In kljub temu ni nihče nikoli slisal samohvale iz ust tega skromnega, preskromnega slo-venskega zdravnika! Zadrževala mu je za-vest, da so mu vsi, ki jim je kakorkoli pomagal, s spoštovanjem hvaležni, iz vsega svojega srca.

Po prevratu se je dr. Tone Jamar naseli-l v Ljubljani in odprl zdravniško ordinacijo v Prešernovi ulici. Užal je brezmejno za-upanje ne samo svojih pacientov, temveč tudi ljudstva, kar se je pokazalo v prvih povojnih letih ob njegovi karcinaturi na čelu Zveze delovnega ljudstva. Bil je iz-vojen pri prvih občinskih volitvah v Ljub-ljani po prevratu in na prvi seji novega ljubljanskega občinskega sveta je bil izvol-jen za ljubljanskega župana, pa je izvoli-tev v svoji skromnosti odklonil, nakar je bil za župana izvoljen dr. Perič. Poslej se je dr. Tone Jamar ves posvetil zdravništvu. Ogromno zanimanje v strokovnih kro-gih in v krogih bolnikov je zbudilo dr. Ja-marjevo odkritje seruma proti tuberkulo-zi. Že prva leta po svetovni vojni se je dr. Jamar specializiral na zdravljenje jetin-ih bolnikov. Po devetih letih raziskovanja in uspeših poizkusov je svetu sporočil, da se mu je posrečilo odkriti serum, s katerim se s pomočjo injekcij dovede bolnemu orga-nizmu že izdelane protistrupe, ki povzro-čijo tako zvano pasivno imunizacijo pri zdravljenju proti tej bolezni. Stevilni spe-cialisti so potrdili uspehe dr. Jamarjevega seruma. Lastna skromnost, lastna bolezen in razmere so dr. Jamarja ovirali, da ni uresničil vse svoje velike načrte v zvezi s tem odkritjem.

Dr. Jamar je reševal bolnikov življenje, obenem pa se je moral sam boriti proti svoji bolezni, ki si jo je nakopal med voj-no. Ozdravil si je pljuča, toda zavratna bolezen se mu je pojavila na očeh. Slavni dr. Botteri iz Zagreba mu je mnogo po-magal s smelo operacijo. Kakor je bil ju-nak, kadar je bilo treba pomagati drugim, tako je dr. Jamar junaško prenašal svoje trpljenje do zadnjega trenutka, ko ga je smrt rešila vsega trpljenja.

Truplo pokojnega dr. Toneta Jamarja bodo prepeljali v Skofjo Loko, kjer bo po-greb jutri ob 16.

Večna slava dr. Tonetu Jamarju, blage-mu, plemenitemu in junaškemu dobroti-ku, ki je vse svoje življenje žrtvoval na-cionalnemu idealu in v vsakem zdravniš-ke-mu poslanstvu!

Štefan Gojznikar pri Abrahamu

V sru Ljubljane praznuje danes Štefan Gojznikar, jednena svinjska korenina, svoj petdeseti rojstni dan. Vse svoje življenje je posvečal glasi, slavo pa mu pojo po ši-rokem svetu harški kanarčki, ki so na ti-rokem obiskovali njegovo pevsko šolo. Kot glasbenik se je udeleževal prvotno pri-graški in pozneje pri ljubljanski operi. Ker so ga kot poznavista ovirala, vsled vojne zrahljana pljuča, je moral dati pozavni in glečališcu slovo, vendar pa se pesmi in glasi ni mogel odreči. Svoje umetniško udeleževanje je prenesel na ljubljene ptice. Vzgajil je kadehar harških kanarčkov, katerih pesem je šla preko meja naše ožje domovine. Dvakrat so njegovi mali pevi teknovali v Nemčiji in obakrat odnesli drugo nagrado. Diplome in kolajne, ki jih hrani današnji ljubant, niso v ponos samo njemu, pač pa vsemu slovenskemu narodu.

Kakor mnogim, tako je tudi njemu za-pustila zadnja svetovna vojna vidno sled, pokvarila mu je desno nogo. Rad pripove-duje o grozotah, ki jih je moral preživeti v daljnih Karpatih vendar pa se kmalu vrnejo njegove misli in skrbí k ljubljnim kanarčkom.

Našemu prijatelju in zaveznemu narod-niku Štefanu želimo še mnogo let uspeš-nega dela; prepričani smo, da bo njegov glas in glas njegovih kanarčkov razvedril še marsikatero žalostno dušo.

Iz Kamnika

Praznik zedinjenja je tudi let-s prosla-vil kamniški Sokol nad vse sveto. V soboto zvečer je bila s'avnostna akademi-ja, 1. decembra pa so se Sokoli v krotilih in s praporom udeležili s'lovesne službe božje v župni cerkvi na Šutni. Po maši je bila v dvorani Narodne čitalnice s'av-nostna seja z zabljubo n'voga članstva. Tako akademiji kakor tudi slavnostni seji so prisostvovali zastopniki vojaških in ci-vilnih oblasti, uradov, društev in organi-zacij. Pri akademiji je bila dvorana na-bito polna, prav lena udeležba pa je bila tudi pri slavnostni seji, po kateri je sta-rost br. Tone Knez razval vse navzoče naj se korporativno in s praporom na-čelu udeleže odlikovanja 18 orožnikov kamniškega žandamerijskega voda, ki je bilo v dvorani kina. Tudi svečanost odlikovanja je potekla najsvečanote ob-vešili udeležbi občinstva in odličnikov kar je zaslužen žandamerijskega vodnika ro-čnika Branka Četušča. Odlikovanim orožnikom naše najsvečanote čestitke!

Br. Alojzij Klavžnik je umrl 1. decembra ob 2. zjutraj. Sokolsko društvo, ki je zani-nahalo priprave v času bolezni, mu je nekako lep mahel na svoje stroške. Br. Klavžnik je bil dolga leta telovadeč trboveljskega Sokola in nekaj časa tudi pri-dobitnik. Zato se je tudi priprava udele-žilo lepo številu članstva v krotilih in praporom pa tudi v civilu v znakom. P greh je bil v ponedeljek ponedeljek. Bil je do-kratnosti pretešitvi, saj je ob odrtem grobu stalo poleg skrušene žene še osem

nedoraslih otrok, najmlajši pa je ostal še doma. Od pok. brata Klavžnika se je v imenu Sokolskega društva poslovil v ob-čutenih besedah starosta br. Tone Knez. Za nepreskrbljene otroke in ženo b. š z naprej zbiral prispevke Sokolsko dru-štvo in prosimo vse, ki imajo čut do svo-jeja bližnjega, da to upošteva.

Miklavževanje za naše mlčke bo pri-redilo tukašnje Sokolsko društvo v čet-tek ob pol 17. v dvorani Narodne čital-nice. Zavita darila je treba odati uro prej v mali garderobi Narodne čitalnice proti odškodnini 2 din za komad.

Največje otroško veselje: Sneguljčica

Kakšno pot je napravila prekrasna prav-ljica o Sneguljčici? — Pred desetletji in morda stoletji so jo babice pripovedovale svojim vnukom, ki so zamaknjeni, tihi in pridni kakor nikdar, poslušali in si v svoji preprosti otroški domišljiji pred-stavljali bašno, očarljivo dekle, grdo mačeho -čarovnico in krasnega, sin ga viteza, ki reši Sneguljčico in jo dabi za ženo.

Pred dobrimi dvajsetimi leti je Snegulj-čica prišla na oder! — Živa, govoreča, v prelepih oblikah kot angel — ali se spominjate starejši, kako onemeli ste gledali, kako zamaknjeni ste zrl na oder?...

Pred kratkim je prišla večna, pretešit-iva pravljica vseh časov v film! Ni mo-gode z besedami izraziti uspeha, ki ga je doživela — ni bilo treba reklam, ni lo-treba slavnih, lepih igralcev — kdo jo je populariziral? — mladina, otroci

DNEVNE VESTI

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list k. r. banke uprave dravske banovine« št. 97. s dne 4. t. m. objavlja uredbu o prometu s koruzo v l. 1940-41. uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet, uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o odmeri in pobiranju davka na luksus, ocarinjenje umetne lesne volne (Zellwolle) in izdelkov iz nje po izvoru in Nemčije, navodila, kako se dobivajo odprema dovolila za prevoz drv, o obvezni prijavi zaloge drv in razne objave iz »Službenih novic«.

— Hrvatske organizacije proti povečanju prispevkov za socialno zavarovanje. V Splitu je bil sestanek zastopnikov delavskih in nameštenskih organizacij. Sprejeli so resolucijo in v nji protestirajo proti uvedbi novih mezdskih razredov delavskega zavarovanja. Odločno protestirajo proti uvedbi te reforme tudi na področju banovine hrvatske, češ da je ministrstvo prekršilo svojo pristojnost.

— Zopet so začeli izvažati pitane prašiče. Znano je, da je direkcija za zunanjo trgovino izdala odlok, da se ustavi izvoz pitanih prašičev za mesec dni, to je od konca oktobra do začetka decembra. S tem sklepom ravnateljstva za zunanjo trgovino so soglašali tudi vsi naši inozemski kupci. Zdaj je ravnateljstvo sklenilo, da se ustavitev izvoza razveljavi in tako bodo zopet začeli izvažati pitane prašiče.

— Glavna zastopstva paroplovnih družb usvajajo svoje povelje. Z nastopom vojne se je začela za paroplovne družbe, ki imajo svoja zastopstva tudi v naših večjih mestih, velika kriza. Zaradi povečanja nevarnosti potovanja po morju je bil promet na mnogih p. o. gah ustavljen in potniki iz mnogih evropskih pristanišč niso mogli več potovati čez ocean. V samem Zagrebu je nad 10 raznih zastopstev preokceanskih linij. Zdaj napove, ujejo, da bodo ta zastopstva ob koncu tega meseca odpušila svoje uslužbence, ker nimajo več dela. Pač pa bodo poslovala še vnaprej zastopstva italijanskih in nemških paroplovnih linij, čeprav bodo tudi nekoliko reducirala svoje osebje.

— Moderna radiopostaja na Jačanu. Na otoku Visu bodo postavili m. d. novo radio postajo za ultrakratke valove B n. sk. uprava, oddelek v Splitu, je že razpisala ofertno licitacijo. Proračunska vsota znaša 311.000 din. Nova pos. aia bo služila za redno zvezo Visa s celino.

— Taksa za montiranje telefonskih blaginje. Pošto ministristvo je izdalo odlok, ki predpisuje takso za montiranje malih telefonskih blaginj, ki služijo za plačevanje telefonskih pogovorov. Taksa za montiranje in demontiranje znaša 60 din. Kdor si pa blaginjo sam montira, mora plačati 30 din letne takse.

— Sestanek »Mladega jugoslovensko-italijanskega gospodarskega odbora«. Na zadnjem zasедanju tega odbora julija v Rimu je bilo sklenjeno, da se ob zopet sestane v jeseni v Beogradu. Jesensko zasjedanje so pa stalno odlagali, ker so bile delegacije zaposlene pri drugem delu. Sedaj poročajo, da se odbor sploh ne bo sestel letos. Sestanek je odločen šele v začetku januarja. Po vsej priliki bo v Beogradu.

— Naš plačilni promet s Poljsko. Do sedaj je bil sporazum s pristojnimi nemškimi ustanovami v plačilnem prometu med našo državo in poljskim guvernementom. Po tem sporazumu je treba razlikovati blagovni promet do 30. septembra letos in promet od 1. novembra. Za plačevanje starih trgovskih poslov je potrebno posebno odobrenje devizne direkcije. Narodne banke in plačevalci bi treba v poljskih zlotih in sicer v relaciji 8,3 din za zlot. Za nove trgovske zaključke bi treba plačevati v nemških markah po tečaju 17,82 din.

— Maksimiranje cen volne. Trgovinski minister je sklenil na predlog urada za kontrolo cen, da urad določi maksimalne cene za volno, ki bodo veljavne za vso državo razen banovine Hrvatske.

— Kaj je z ladjo Durmitor? Trgovska ladja »Durmitor«, last družbe Dubrovniške plovice, je bila na poti iz Španije na Japonsko in se je med potjo izgubila. Že dva meseca ne vemo, kakšna je bila njena usoda. Parnik, ki je imel 9.400 ton, je naložil v Španiji sol, da bi jo odpeljal na Japonsko. Ob koncu septembra je odpeljal iz Lorena Marquesa na Japonsko kakor normalno. Potovanje bi moralo trajati 4 tedne. Ker je ladja mnogih držav prepovedano javljati radiotelegrafsko, če so bile zadržane v kakem pristanišču pod nadzorom vojnih sil se držav, ni izključilo, da je »Durmitor« zadržan v kakem pristanišču. Ni verjetno, da bi bila ladja potopljena, ker bi se vsaj nekdo rešil izmed posadke in država, katere podmornica ali letalo bi ladjo potopilo, bi to nedvomno javilo.

— Prašiči so se znatno pocenili. Pričakovati je, da se bo pocenilo svinjsko meso in mast, ker so se začne čase prašiči precej pocenili. Cene se še vedno znižujejo. V Osejku so se prašiči pocenili do 2 din pri kvi žive teže.

— Pravilnik o delu občinskih uradov za prekrškovanje. Direkcija za prehrano pri kmetijskem ministristvu je izdelala formulir pravilnika o ustanovitvi in delu občinskih aprovizacijskih uradov. Formulir bo do takoj prejele vse mestne občine, da bodo lahko v najkrajšem času začele delati na podlagi predpisa.

— Carinski režim pri uvozu tekstilij s primerno lesne celuloze. Finančno ministristvo je predpisalo naslednji režim pri uvozu teza blaga. Za uvoz tekstilij iz same umetne volne je treba plačevati carino, enako kakor za bombažno blago iz pogodbenih držav z dodatkom 25%. Na tkanine iz čiste umetne volne, ki tehtajo kvadratni meter nad 180 gramov, je določena carina kot za volnene tkanine iz pogodbenih držav z dodatkom na carno 25%. Prav tako je uvedena carina na tekstilije, izdelane s primerno umetne volne gled na ustrezajoče stopenje. Ta carinski režim bo uveljavljen za blago iz umetne lesne volne in drugega materiala 1. aprila 1940. a za čisto umetno volno velja že 1. t. m.

— Zagrebški zavod za sodno medicino odkril krvav zločin. Zavod za sodno medicino v Zagrebu je odkril senzacionalen zločin. V stanovanju Marije Weiss so našli mrtvo stanovnico in prvotno so ugotovili, da je izvršila samomor, pozneje pa je ravnatelj Zavoda za sodno medicino prof. dr. Milosavljevič s svojim asistentom ugotovil, da je bila Marija Weiss zažena s motovozom in da se ni obesila.

— 100.000 din so ukradli. V Zagrebu so vlomilci odnesli bogat plen. Vlomili so v

blagajno draguljarja Nikola Porubića. V blaga, ni so našli za 100.000 din bankovcev. Policija je ugotovila, da so bili na delu »specialisti« in je malo upanja, da jih bodo tako kmalu ujeli.

— Da ne bo krivice. Preteklo nedeljo smo objavili poročilo o vlomih na deželi, zlasti v kamniškem okraju, v katerem smo navedli, da je sodeloval pri vlovu v gostilno Antona Ježka v Podgorici tudi Janez Ježek, ki popravlja po deželi ure. Na podlagi naknadnih informacij smo se prepričali, da je bila Janezu Ježku storjena krivica, ker se je v času, ko je bilo vlomljeno v Ježkovo gostilno, nahajal na Gorenjskem v Škofji Loki in torej ni mogel biti udeležen pri vlovu. Kot vlomilca v Ježkovo gostilno zasledujejo nekoga Antona Kočerja, ki je znan vlomilec in je bil zaradi vlovov že 10krat v zaporu.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo delno oblačno in mrzlo vreme z jutranjo meglo. Včeraj je bila najvišja temperatura v Kumberu 14, v Dubrovniku 11, v Splitu 10, na Rabu 7, Visu 6, v Zagrebu 3, v Beogradu 2, v Sarajevu 1, v Ljubljani 0,4, v Mariboru —5. Davi je kazal barometer v Ljubljani 771,0, temperatura je znašala —7,4, na aerodromu —9,5 C, v Mariboru —11 C.

Iz Ljubliane

— Iz Trboveljski glavni praznujejo v letošnjem letu 10letnico svojega obstoja. Njihovo delovanje je velikega pomena za razvoj naše mladinske glasbene literature in našega koncertnega udejstvovanja. Zaradi dalkoli in jekrcoli so nastopili Trboveljski slavci, so uveljavili našo glasbeno nadarjenost predvsem pa uveljavili tudi dela naših skladateljev. Desetletnico praznujejo z resnimi umetniškimi koncerti in njihov podelijski koncert v Ljubljani bo pod pokroviteljstvom Trboveljske premogetopne družbe, ki jo zastopa njen generalni ravnatelj g. Rihard Skubic. O koncertnem sporedu in drugih podrobnostih bomo še poročali. Danes opozarjamo, da so vstopnice v predproaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. 522—n

— Iz Prirodoslovno društvo in ljudska univerza v Ljubljani. Za danes napovedano predavanje univ. prof. g. dr. M. Rebeka je zaradi zasedene predavalnice kemičnega inštituta preloženo. 511—n

— Iz »Dom meščanov« začno v kratkem zidati na Prulah na nekdanjem letnem telovadišču Sokola II. Ta dom bo obsegal dvoje velikih poslopij, in sicer manjša dvonadstropno upravno poslopje ter večje trinadstropno glavno poslopje za prav udobno stanovanja meščanov in tudi raznih tako imenovanih rentnikov, ki hočejo preživeti udobno starost. Zidarska dela, ki so že razpisana, bodo veljala okrog milijona dinarjev, a popolnoma opremljeni dom z vrhom pa najmanj 2,5 milijona dinarjev brez zemljišča. S tem zavodom je starodavna Meščanska imovina osamljenim Ljubljancem izpolnila že staro željo, da naposled tudi meščani in rentniki dobijo primeren dom z vsemi potrebnimi pritliklinami, z velikimi družabnimi prostori in vrhom, seveda pa bodo v domu imeli tudi vso preskrbo.

— Iz Združenje gledaliških igralcev v Ljubljani in Ljubljanska filharmonija prirediti v petek 10. januarja 1941 v operi veliko akademijo za zimsko pomoč ljubljanskim revežem.

— Iz Plesni večer Marte Paulinove bo v ponedeljek 9. decembra v opernem gledališču. Plesalko bo spremljal pianist prof. Marijan Lipovšek. Na sporedu: Gretčnikov, ciklus Otrokov dan (6 plesov); Škerjanc, Mařenka; Norec (brez spremljave); Šivic, Nespetna deвица in Škerjanc, Nocturne.

— Iz Beda brivskih pomočnikov. Iz vrst brivsko-frizerskih pomočnikov smo prejeli: Precej je primerov, ko je brivski mojster povisal prejšnjo plačo 100 din na teden za 30-40 din, češ da več ne more dati. Pomočnik, v skrbi za kruh, je sprejel ta povisek s tiho resignacijo in ponižno hvaležnostjo, namestu, da bi se po svoji strokovni organizaciji poslužil delavskih pravic in ne trdil celo svojim tovaršim, da ga sedaj mojster plača po 4 din na uro. Nekateri mojstri so rešili vprašanje plač s samovoljnim skrajšanjem delovnega časa za 2-3 ure na dan, kar zmanjša tedensko plačo delavcu za cca 48-72 din. Ali ima od tega delavec koristi, dvomimo, lahko pa proste ure porabi tudi za šušmarstvo in kdo naj bi bil potem kriv? Drugi mojstri so na reakcijo pomožnega osebja kratko malo odpovedali službo pomočniku, češ da

po uredbi plačati ne more. Pomočnika je zaskrbelo, kaj bo čez zimo brez dela, mojster pa je ponudil, da bi se vprašanje rešilo na podlagi dopustov. Da si ohrani službo in kruh, se je oprjel pomočnik resnične bilke. Pomočnik je v službi 3-4 dni na teden, mojstru pa ni treba odšteti 232 din na teden in tako je izigrana tudi uredba sama! In vendar so bili novi brivski ceniki sestavljeni po natečajni kalkulaciji, ki daje možnost za boljše plače delavstvu. Brivsko-frizerski pomočniki in pomočnice! Drevi bo v verandni dvorani restavracije »pri šestih« članski sestanek saveza brivsko-frizerske pomočniške organizacije v Ljubljani. Udeležite se ga zanesljivo, ker gre za skupne ukrepe v obrambo svojih življenjskih pravic.

— Iz Družje praktično! Najlepše darilo za vsako roko, je »Jugopotent« nalivno pero. Dobavljati tudi na obroke Jugopotent. Ljubljana, Dvofakova 8, 2738

— Iz Rčvna g'p'a okradena. Včeraj jutraj je odšla revna gospa z denarjem v mesto, da kupi malenkost v trgovini Bate. Vzela je s seboj tudi tisočak svoje hčere, da bi ga mimogrede izmenjala. Ko je čakala pred trgovino, da bi jo odprli, je odprla žensko torbico, da je vzela iz nje robc, ter jo pustila odprto. V trgovini je opazila da ji je iz torbice izginila denarnica s 1.250 din. Ker je gospa zelo revna, prost, naj bi ji najditelj izročil denar, če je pa bil denar ukraden, prost, naj bi se je tat usmili! Ter ji vrnil vsaj 1.000 din, njen denar pa naj bi si obdržal. Najditelj naj izročil denar v naši upravi; lahko ga tudi pošlje po pošti.

— Iz V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani pri franciškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — Samo kvalitetna optika. 31

— Iz Dvališče na Iliriji odprto, istotako je tudi odprto v Planici in bo oskrbovano vso sezono.

— Iz NA VSAKO MIZO LASKO PIVO. — Iz Jutri v četrtek ob 20. v veliki dvorani Kazine »Mladavčeva plesna valja« Jenkove plesne šole za vse obiskovalce. — Iz Jutri v četrtek ob 20. v veliki dvorani Kazine »Mladavčeva plesna valja« Jenkove plesne šole za vse obiskovalce. — Iz Jutri v četrtek ob 20. v veliki dvorani Kazine »Mladavčeva plesna valja« Jenkove plesne šole za vse obiskovalce. — Iz Jutri v četrtek ob 20. v veliki dvorani Kazine »Mladavčeva plesna valja« Jenkove plesne šole za vse obiskovalce.

— Iz ZIMSKO PERILO Karničnik Nebočnik.

— Iz Tatvine in vlom. Iz novo dograjene hiše Društva banovinskih uslužbenec na Vrtači je nekdo ukradel 10 kg bele olnate barve, 5 kg emajlene lake, nekaj posode in orodja in s tem oškodoval plesarskega mojstra Ivana Vrbinca za okrog 1000 din.

— V izložbeno okno Olupove trgovine na Starem trgu je bilo že pred časom dvakrat po vrsti vlomljeno, sedaj pa je tat še tretjič poskusil svojo srečo. To pot je utri veliko izložbeno šipo v veži in odnesel moško sukeno obleko, otroški plašč in zelenkast površnik. Trgovina je oškodovana za okrog 1500 din. — Neznani zlikovci se je ponoči vhitopili tudi v znano Kavčičovo gostilno, p. d. Pri Svedraču, na Celovski cesti. Tat je odnesel lepo število namiznih prtov, iz kuhinje mnogo jedilnega pribora, več kilogramov sladkorja, nekaj klobas in drugih jestvin; nakarati pa je ukradel plašč in čevlje. Škoda je nad 2300 dinarjev.

— Iz Kolesa kradelo. Izpred neke gostilne na Podušički cesti je bilo ukradeno M. heul Kusurju črno pleskano kolo neznane znamke, vredno 1000 din. — Ivanka Peršnova je prijavila, da ji je tat odpeljal 1200 din vredno, črno pleskano kolo znamke »Humber« izpred neke hiše v Franciškanski ulici. — Francu Tomažiču je bilo ukradeno moško kolo znamke »Viktorija« izpred neke trgovine v Linhartovi ulici. Tomažičevo kolo je svetloodro pleskano in je vredno 1200 din. — Iz večje neke gostilne v Florjanski ulici pa je bilo ukradeno 800 din vredno, sivo pleskano kolo znamke »International« Jožetu Knafliju.

— Iz Telefonske številke finančne direkcije. Finančna direkcija v Ljubljani ima odsej naslednje telefonske številke: 4241 finančni direktor, 4242 obči odsek, 3701 obsek za računovodstvo (pokojsnice, invalidine), 3702 obsek za finančno kontrolo, 3703 obsek za neposredne davke in pomočnik fin. direktorja, 3704 obsek za trošarine in takse in obsek za kataster, 4245 krajevna kontrola.

— Iz Elekroinstalacijska dela v poslopu pošte Ljubljana I. Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje elektroinstalacijska dela v poslopu pošte Ljubljana I. Načrti se lahko kupijo za 150 din v pisarni direkcije (Sv. Jakoba trg 2/I, soba št. 41). Ponudbe, kolokovane z 10 din, je treba predložiti do 13. decembra ob 11. dopoldne v ekonomskem odseku direkcije (Sv. Jakoba trg 2/I, soba št. 42.)

... za sokolskim praporom

Br. Fran Boltežar 60letnik

Vit 4 decembra

Vsi dobro vemo, da br. Francu Boltežarju ne bo všeč, če se ga javno spomnimo ob njegovem 60letnem življenjskem jubileju, ker je preveč skromen, toda naša sokolska častnost nam velja da napišemo vremu Sokolu in narodnjaku ob njegovem jubileju nekaj vrstic. Jubilar je iz vrst tistih zavednih vseh moč, ki so pred 31 leti postavljali temeljni kamen viškemu Sokolu. Dne 1. maja 1909 je bil naš jubilar med brati ustanovitelj, ki so ga takoj zaradi njegovih odličnih sposobnosti izvolili v prvi odbor. Bil je reden telovadeč, vaditelj in vzgojitelj. Kakš spoštovan in priljubljen je bil br. Boltežar, dokazuje najbolj, da je bil kmalu izvoljen za društvenega podstarostu in je t. važno funkcijo opravljal več let tudi po vojni. Ko se je ustanovilo društvo za zgradbo sokolskega doma na Viču je bil med prvimi, ki so zbirali prispevke Viški Sokol ga šteje med svoje najboljše brate. Kakor je bil v Sokolu delaven, tako je bil svojačasno tudi delaven član viške gasilske čete, ki ima v njem še danes zvestega pomočnika. Kot mož odločno naprednega in jugoslovenskega mišljenja je s svojo zvesto življenjsko družico vzgajal sina inž. Rada in hčerko Danico, slušateljico na univerzi. Ko praznuje naš br. Franc Boltežar svoj življenjski jubilej, mu vsi, ki ga pozna, smo iskreno čestitamo in želimo, naj bi mu usoda naklonila še mnogo srečnih in zdravih let. Vremu sokolu iskren sokolski zdravilo!

— Slovo vrie Sokolice. Viškega Sokola je zastupila včeraj marljiva in požrtvovalna sestra načelnica Darinka Firmova, ki se je za stalno preselila v Zemun, kjer si je iz

brala svojega življenjskega druga. V slovo smo ji prinesli snovi v dvorani Sokolskega doma imenovani poslovični večer, ki sta se ga udeležila v lepem številu naraščaj in telovadeč članstvo. Vrli in zavedni Sokolici s. Darinki Firmovi želimo na novem mestu mnogo sreče in uspehov.

— Sokolski dom na Taboju priredi v četrtek 5. decembra ob 17. v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru miklavževanje za deco. Vstopnina: sedeži 5, stojališča 2 din, otroci v spremstvu staršev 1 din. Darila se sprejemajo čez dan do 18. in jutri do 9. do 16. v ženski garderobi na Taboru — (vhod nasproti vojašnice).

— Sokolsko društvo Ljubljana III priredi Miklavžev večer za mladino v četrtek ob 6. zvečer. Darila se sprejemajo v četrtek od 10. do 12. in od 14. do 18. popoldne. Miklavž v šiški. Sokol v šiški bo priredil v četrtek 5. t. m. ob 18. v dvorani Sokolskega doma miklavževanje za deco. Fester spored bo gotovo zadovoljil vse. Darila se sprejemajo od 14. dalje v Sokolskem domu. 519—n

— Sokol Ježko priredi v četrtek 5. decembra ob pot 19. za svojo in ostalo mladino Miklavžev večer. Za odrasle bo miklavževanje v soboto 7. decembra ob 20. Darovi se obakrat sprejemajo do 15. naprej v Sokolskem domu.

Velik požar

Metlika, 2. decembra
Na metliški Pristavi pri Sv. Roku je v soboto jutri okoli 6. nastal požar, ki je dočela uničiti tri objekte. Najprej je pričelo goriti gospodarsko poslopje posestnika Ivana Brodarica iz Metlike. Ogenj je zajel 15 metrov dolgi pod z dvema senčnicama, v ka-

terih je imel posestnik šest voz krme, voz slame in vse poljsko orodje. Ognjeni zublj so zajeli še dva poleg stoječa objekta posestnika Fr. Mehaka, ki je imel v njih spravljene pet voz detelje, dva voza, plug, brano in vse ostalo poljsko orodje. Vsi trije objekti so pogoreli do tal, ogenj pa bi se razširil še dalje, če ne bi takoj prihitieli metliški gasilci, ki so preprečili, da se ni razširil po vsej Pristavi, na kateri stoji v neposredni bližini še druga gospodarska poslopja. Samo posestnik Brodaric ima okoli 50.000 din škoda, ki pa je krita komaj z 10.000 din zavarovalnine, obično škodo trpi pa tudi posestnik Mehak, ki je bil zavarovan le za 2000 din. Vzrok požara še ni znan, verjetno je, da so ogenj zanetili neprevidneži, najbrže kako gonjaci živine, ki so gonili živino iz Karlovca ali na ssem v Gradec, pa si je kdo mimogrede izposodil neopaženo nekaj krme za živino in pri tem pa morda neprevidno ravnal s cigareto. Gasilci so gasili vse dopoldne in še v nedeljo, ko je močan veter znova oživil ogenj.

Bolelnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 4. decembra: Barbara
DANASJE PRIREDITVE
Kino Matica: Sneguljica
Kino Sloga: Cvetje v maju
Kino Union: Place de la Concorde
Društvo Pravniki: predavanje dr. Vladimira Kukmana »Domovinstvo« — potrebna pravna ustanova? ob 18. v dvorani št. 79

Razstava slika Božidarja Jakca v Jakičevem paviljonu odprta od 9. do 18.

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marjini trg 5. Kuralt, Gosposvetska cesta 4, Bolinec ded., Rimska cesta 31.

Koga je draginja najbolj prizadela
Po podatkih revije »Indeks« so se najbolj povečali življenjski stroški nekvalificiranega delavstva

Ljubljana, 3. decembra
Socialno-statistična revija Indeks (A. Benko Grado) v Zagrebu obravnava pri nas najbolj temeljito in redno gibanje življenjskih stroškov in vprašanje realne mezde. V zadnjem letu objavljajo listi in revije neprestano članke o dražini, a večina njih je napisanih subjektivno, zlasti v časopisju. To so navadno le več ali manj tožbe posameznikov, ki pišejo o dražini tako, kakor jo čutijo na lastni koži. Te osebne izjave so sicer značilne in pomembne kot nekakšen dokument časa, niso pa navadno uporabljive za splošno stvarno presojo dražine in njenih posledic. Prav zato opozarjamo na razprave »Indeks«.

V št. 4. te revije, ki je pravkar izšla, piše urednik in izdajatelj A. Benko Grado o treh tipih eksistenčnega minima. V tabelarnem delu so namreč navedeni življenjski stroški nekvalificiranih in kvalificiranih delavcev ter zasebnih uradnikov, da lahko primerjamo na podlagi podrobnih statističnih podatkov koga je draginja najbolj prizadela. Pisec razprave utemeljuje ter razlaga svojo metodo računanja življenjskih stroškov in kakšne razlike je treba upoštevati med življenjskimi stroški nekvalificiranih in kvalificiranih delavcev ter zasebnih uradnikov.

Skupni življenjski stroški štirčlanske družine nekvalificiranega delavca so znašali lani avgusta, pred začetkom sedanje vojne, 1775,31 din, letos septembra pa 2524,47 din. Življenjski stroški družine kvalificiranega delavca so znašali lani avgusta 2376,02 din in letos septembra din 3171,61. Vsota življenjskih stroškov družine zasebnega uradnika je znašala lani avgusta 3194,25 in letos septembra din 4066,5. Med tem ko so se izdatki za hrano družine nekvalificiranega delavca povečali v prvem letu vojne za 51,07%, so se za družino kvalificiranega delavca za 38,93% in družino uradnika za 38,81%. Kako so nastale te razlike? Upoštevati je treba, da so se jedilniki različni: nekvalificirani delavec n. pr. ne kupuje vsaj ne tako poročito, mesa kakor zasebni uradnik, prav tako ne toliko fine plemenite m. ke, masla it. d. Življa ki jih kupuje nekvalificirani delavec so se torej podražila bolj kakor živila, ki jih kupuje kvalificirani delavec in uradnik. Navadni delavec, rednik štirčlanske družine, je izdal za hrano avgusta lani 778 din, septembra letos pa že 1175 din.

Nekoliko manj kakor v družini kvalificiranega delavca in zasebnega uradnika so se povečali v družini navadnega delavca stroški za obleko in obutev in sicer za 65% v zadnjem letu, med tem ko so se pri kvalificiranem delavcu za 63,09% in pri uradniku za 60,07%. Stroški za kurivo in razsvetlavo so se povečali pri nekvalificiranem delavcu za 16,81%, pri kvalificiranem za 15,5% in pri uradniku za 11,83%.

Društva in letošnji božičnice

Tisti, ki skrivaj trpe, so podpore najbolj potrebni

Prejeli smo: V časopisju zadnjih dni beremo, da hoče Zdrženje trgovcev s svojim sklepom prisiliti ljubljanske trgovce, da prispevajo za zimsko pomoč edino le mestni občini in da odklanjajo vsakemu drugemu društvu svojo podporo ter s tem onemogočijo druge božičnice. Po objavljenih poročilih je lani priredilo poleg akcije mestne občine še 15 društev in organizacij božičnice za reveže svojih okrajev. Člani ter društveni najbolj poznajo, kje sta res beda in pomankanje in kje je potrebna diskretna pomoč v obliki božičnice.

V Ljubljani imamo dve vrsti revežev, namreč one, ki ob vsaki priliki prosijo javne ustanove in akcije za pomoč, in one, ki se sramujejo svoje bede in brezposelnosti in raje molče trpijo največje pomankanje kakor pa da bi stopili pred mestne uradnike in jim razkrili svojo nezaluzeno revščino. Le-te bednike obiskujejo naše požrtvovalne žene, da se na mestu prepričajo o potrebi pomoči. V stanovanju teh revežev ne stopi nihče izmed gospodov z magistrata in tudi ne od Zdrženja trgovcev. Le članice in člani raznih društev vemo, kje je taka beda. Z vsakoletno božičnico smo jim diskretno nudili pomoč, vso družino v svojem okraju.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 4. decembra: Lepa Vida. Red sreda
Četrtek, 5. decembra: ob 15. uri: Sneguljica. Mladinska predstava, združena z obiskom sv. Miklavža. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20. uri: Skrivnica. Red četrtek
Petek, 6. decembra: Cigani. Red B
Sobota, 7. decembra: Krog s kreda. Izven
Nedelja, 8. decembra: ob 15. uri: Princenka in pastirček. Mladinska predstava, združena z obiskom sv. Miklavža. Ob 20. uri: Lepa Vida. Izven.

Dogodek za naše analike bo prihod sv. Miklavža v dramo. K očarljivi pravljici »Sneguljica«, ki je mladini najbolj pri srcu, bo prišel jutri popoldne sv. Miklavž a številnim, prekrasnim spremstvom. Obdaroval bo otroke z darili, ki bodo prispela najkasneje dopoldne k vrtarju drame, opremljena s točnim naslovom obdarovanja.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 4. decembra: Friderika. Premiera. Red premierski. Gostovanje tenorista Josipa Gostića
Četrtek, 5. decembra: Jenufa. Red A. Gostovanje atistike Elze Karlovčeve in tenorista Josipa Gostića
Petek, 6. decembra: zaprt
Sobota, 7. decembra: Carmen. Izven. Gostovanje atistike Elze Karlovčeve

Drevi bo premiera Leharjeve spevoigre »Friderika« v dramo. K očarljivi pravljici »Sneguljica«, ki je mladini najbolj pri srcu, bo prišel jutri popoldne sv. Miklavž a številnim, prekrasnim spremstvom. Obdaroval bo otroke z darili, ki bodo prispela najkasneje dopoldne k vrtarju drame, opremljena s točnim naslovom obdarovanja.

Skupni življenjski stroški samskega navadnega delavca so se povečali za 39,01%, samskega kvalificiranega delavca za 24,23% in samskega uradnika za 19,01 odstotka. Življenjski stroški družine navadnega delavca so večji za 42,12%, kvalificiranega delavca za 33,48% in uradnika za 27,21%.

Dražinja se najbolj izraža v višini realne mezde, odnosno med nominalno mezdo in življenjskimi stroški; če nominalna mezza pokriva natančno življenjske stroške, je realna mezza izražena z indeksom številko 100, kar pomeni, da znaša 100% eksistenčnega minima. V teh časih je izračunavanje realne mezde posebno težavno, ker se mezza in cene naglo spreminjajo. Vendar navaja Indeks tudi nominalne in realne mezde v prvih letošnjih četrtletjih. Podatki so zbrani na področju banovine Hrvatske, a so v glavnem uporabljivi tudi za naše razmere.

Po podatkih v Indeksu mezde v složenem še niso prilagode zvišanim življenjskim stroškom. Za osnovo realnih mezd je vzeto l. 1914. (indeksna številka 100). Indeks realne mezde samskega delavca je znašal: decembra l. 1938. 80,47 (torej 80,47% višine mezde l. 1914.), septembra lani 84,12, decembra 79,32, marca letos 67,55 in junija 76,36. Vidimo, da se je torej realna mezza zmanjševala postopno z naraščanjem dražine, kar pomeni, da se niso sorazmerno z naraščanjem cen povečevale nominalne mezde. Pri delavski družini se je realna mezza zmanjševala tako od lanskega septembra, ko je znašala 87,96; decembra 81,97, letos marca 68,71 in junija 78,21. V primeru z realnimi mezdami l. 1930. je bila realna mezza nižja za toliko %: lani septembra 3,37, decembra 9,95, marca 24,51 in junija 14,08. V primeru z višino septembra lani je bila realna mezza nižja %: decembra 6,46, letos marca 21,8

Pomen časovnih razlik

Srednjeevropski čas je bil uveden pred 60 leti

Zelo znamenit dan za promet in ino-
derno življenje sploh je bil, ko so se na
skupnem posvetovanju ravnateljstva nem-
ških in avstro-ogrskih železnice l. 1880. spo-
razumeli, da uvedejo tako zvani pas vni
čas. Ta pasovni čas je bil uveden najpe-
je v notranjem, a kmalu tudi v javnem pro-
metu obeh držav rod ime:om srednje-
evropski čas.

Kaj je to pomenilo? Ali je bilo v res-
nici tako nujno in važno? Prav je, da ob
tej priliki nekoliko razmislimo. Kaj je
prav za prav čas, da b. razumeli vsa
zgodovino in skrbli nekdanjih železnice
uradnikov. Čas je n. pr. stan, odvijanje
dogodkov, pojem, ki ga skušamo deliti na
točno določene enake dele. Pri tem se
očito predvsem na sonce, ki navidezno
kroži okrog zemlje. V trenutku, ko stoji
sonce najvišje, v zenitu, ali v poldnev-
niku, je točno ob dvanajstih. Zato je ra-
zumljivo, da je čas, merjen ob soncu, na
raznih krajih na zemlji različen. Kdor se
giblje le v majem krogu svojega kraja,
mu časovni problemi ne delajo z. benih
težav. Kdor si pa doma uravna uro točno
po soncu in se poda na daljno potovanje
ali celo na potovanje okrog sveta, ne bo
prišel dač, ako se bo ravnal samo po
času, ki ga kaže njegova ura.

Z naraščanjem prometa in s spo-
poln-
vijo prometa sredstev je rasla tudi po-
treba po temeljiti reformi časovne delitve.
Vladi so vodili vedno hitreje in tako je
zemlja postajala manjša, časovne razlike
so pa povzročile v prometu vedno večje
težave. Razumni ljudje so zaradi tega za-
hitevali, naj bi se narod sp. razumeli o
enotnem času, med tem ko so si nazad-
njaki želeli, naj bi imel vsak kraj kakor
d. lej svoj krajevni čas. Končno so zma-
gali moderni nazori in Evropa je bila ra-
zdeljena v tri enotne časovne pasove: za-
padnoevropski, srednjeevropski in vzhod-
noevropski. Dandanes si niti ne moramo
več m. štiti, kakšne težave je imel potnik
pred 40 leti, ko si je moral sp. raj na
vsaki postaji uravnavati uro, ker bi se
sicer ne sp. rnal v voznom redu, saj je v
vsakem kraju ura kazala drugače.

Dandanes je seveda v tem postleđu pr-
vsem drugače. Vsa zemlja je razdeljena
na 24 urnih pasov. Vsak pas sega od s-
vernega tečaja k južnemu in je širok 15
dolžinskih stopenj. To se pravi, 330° je

razdeljenih s 24, kar znaša 15. Polne to-
reji napravi pot 15 stopenj, na aneno v eni
uri, a pot ene stopnje v š. r. n. min. a. a.
Vse države dandane računajo č. a. o. po-
dnevnik 0. k. v. o. skozi z. e. d. r. n. o. v
Greenwichu. V vsakem pas. se pa čas
uravnava po poldnevniku, k. drž. sk. zi
njegovo središče. Srednjeevropski čas se
ravna po 15. p. dnevniku v. z. n. dne do ž. n. e.
Prebivalci krajev na tem poldnevniku, si
torej lahko uravnava uro po soncu, in
ko je v teh krajih p. dne po s. l. n. c. u. ka-
žejo tudi ure dvanajst, in sicer v Nemci-
i, Skandinaviji, Madžarski, Italiji in Jugo-
slaviji.

Iz tega je razvidno, da prav za prav
naše ure kažejo slabo, ker je opoldne v
vseh krajih srednjeevropskega časovnega
pasu hkrati, toda to nam pr. a. a. a. a. a.
koristi. Povsod ure kažejo isti čas in s
tem sta dosežena enotnost ter red v pro-
metu. Čim pa na potovanju zapustimo naš
časovni pas ter stopimo v sosednjega, zna-
ša časovna razlika celo uro. Če potujemo
v zapadno-evropski časovni pas, pr. ži-
vimo eno in isto uro dvakrat. Če pridemo
namreč na mejo našega časovnega pasu
ob 4. po našem času in vst. pimo v za-
padno evropski pas kažejo tam ure šele
tri, pri potovanju proti vzhodu, torej ra-
sproti soncu na izgubimo eno uro.

Kaj bi se zgodilo če b. potovali v. r. n. o.
hitreje na zapad? V tem primeru b. dan-
mal del našega življenja izgubili svoj
pomen. Sedaj je dolga 24 ur, z vedno hi-
trejšo vožnjo proti zapadu bi postal da j-
ši. Nazorni primer nam nudi polet hitrega
prometnega letala. Če odpotujemo iz Ev-
rope v Ameriko ob 6. pomeni to da je v
Ameriki že poldne. Med obema kraji
znaša torej časovna razlika šest ur.

Letalo leti s tako hitrostjo da preleti
pot v Ameriko v 72 ur. ah. Če odleti n. pr.
v četrtek jutraj ob 6. a. 72 ur je na-
tančno 3 dni (24 x 3 je 72). V Ameriki re-
pristane v nedeljo jutraj ob 6. temv. č. že
v soboto opoldne. Letalo je sicer polnih
72 ur, toda potrebovalo je za svojo pot
samo dva in tri četrta dneva. Na pod. a. d.
tega si lahko izračunamo, da je o. r. a. l. n. i.
dan trajal v tem primeru med 26 ur. Pri
potovanju na vzhod pod enaki. m. o. g. o. t. i.
bi bil dan krajši kakor 24 ur. Letalo bi
sicer pri enaki dolžini poti letelo zonet 72
ur, toda preračunano na dneve, bi to dalo
6 ur več kakor tri dni.

Kako je z uspehi bajaničarjev

Znanstveni poizkusi so dokazali, da je bajanica
povsem nezanesljiva

Čarodajna šiba ali bajanica, ki jo Nemci
imenujejo Wünschelrute, je bila znana že
v starem veku. Uporabljali so jo za razne
napovedi in celo za iskanje zlata. V 16.
stoletju je popisal znameniti metalurg
zdravnik Agricola, kako so nekateri ru-
darji iskali z bajanico rudu. Sam pa v ba-
janici ni veroval in je naglasil, da pravi
rudar ne išče rude s čarodajno šibo, tem-
več jo išče po znakih, ki jih opaža v na-
ravi, v značaju tal po rastlinstvu, vodi itd.
V poznejših stoletjih, ko so začeli ljudje
uporabljati premog za kurivo, so številni
bajaničarji iskali premog. Dandanes išče-
jo po večini le vodo, vendar razen tega
še vse mogoče kovine, kamen, petroleje,
podzemeljske jame in nekateri baje celo
lahko z bajanico najdejo obolelo mesto v
telesu. Pri tem nekateri uporabljajo ve-
jato šibo iz tega ali onega lesa, zopet dru-
gi ravno palico, med tem ko imajo ne-
kateri nihalo s kovinskim utežem. Vsi se-
veda trde, da dosega jo lepše uspehe kakor
drugi.

Bajaničarstvo se je zlasti razmahnilo po
svetovni vojni, ko se je začel v nekaterih
deležah širiti misticizem. Bajaničarje za
iskanje vode so začeli uporabljati celo res-
ni ljudje in vabijo jih rudarske družbe,
uprave kopališč pa celo državni uradi. Ba-
janiciarji so v resnici pogosto našli vodo,
a njihov sloves se je razširil predvsem po
zaslugi časopisja. Časopisje vselej rado
razbojna takšne uspehe, med tem ko o
neuspehih molči. Univerzitetni profesor in
geolog dr. von Bülow trdi, da je iskanje
vode z bajanico nezanesljivo in brez po-
mena. Zato je tudi zdaj v Nemčiji na
področju gospodarskega ministrstva pre-
povedano.

Geologi in bajaničarji so si seveda vedno
nahušili nasprotitki. Če bi si geolog po-
iskal bajaničarja za sodelavca, bi to bilo
podobno, kakor če bi se bolnik hkrati obr-
nil na mazača in zdravnika. Von Bülow
navaja, da se v Nemčiji velika ozemlja,
kjer je povsod talna voda. Uspehi, ki jih
bajaničarji dosegaajo v takih krajih, prav
za prav niso nobeni uspehi, ker bi tam
vodo našel vsak brez bajanice. Drugače

je z iskanjem vode v krajih, kjer so le
tako zvane vodne žile, toda tudi tam je
lahko po naključju naleleti na vodo. Če so
vodo našli brez bajanice v 50% primerov,
bi lahko govorili o uspehih bajaničarjev le,
če bi našli z bajanico vodo v vseh prime-
rih ali vsaj v 80% primerov. Toda po ugo-
tovitvah geologov uspehi bajaničarjev ne
dosegajo niti 60%. Neuspešnih iskanj z
bajanico, je mnogo več kakor uspešnih,
a to se navadno ne zve, saj bajaničarji
ne govorijo o svojih neuspehih. Čim pa ta
ali oni bajaničar najde vodo, se zdi to ja-
vnosti velikanska senzacija in časopisje po-
roča o nji v dolgih člankih.

Kar se tiče iskanja rud s pomočjo ba-
janice, ni znano niti za en primer, da bi bila
ruda odkrita s kakršnokoli čarodajno šibo
ali pripravo v rokah bajaničarja. Tako, ka-
kor bajaničarji iščejo vodo z bajanico, jo
znajo najti izkušeni studenčarji brez vsa-
ke bajanice. Treba je le poznati značaj
tal in ni nobena umetnost najti vodo. Če
se dandanes dosaja, da studenčar hodi
okrog, kjer hoče najti vodo, z bajanico,
si je to treba razlagati s tem, da njegovi
delodajalci bolj zaupajo v bajanico, kakor
v izkušnost studenčarjev.

Dr. von Bülow tudi pojasnjuje, zakaj se
bajanica v rokah bajaničarjev na raznih
krajih premika. To ni nobena skrivnost,
kar čarodajna šiba se premakne, čim po-
pusti pritisk bajaničarjevih prstov, ali na-
petih mišic v roki ob sami misli, da tam
mora biti voda. Na bajaničarja lahko uči-
nuje tudi sugestija njegovih spremljeval-
cev, volivajo na tudi lahko sprememba
električnega polja, radikalna žarenja
tal, toda odločilna je vedno želja. Kjer si
kdo vodo želi, tam mu jo bajanica po-
kaže: Wünschelrute isti Wünschelrute. Zna-
stveni poizkusi z bajanico so pokazali, da
je bajanica povsem nezanesljiva. Zanimivo
ni tem, da se pri vsakem neuspehu ba-
janika ljudje iščejo vzrok v slabi bajanici
ali neugodnem vremenu, ne dolže pa ba-
janika.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Čudaštvo in neznanje

Aristotel je učil, da dobi sterilno vodo
žival, če jo ugrizne stekel pes, samo člo-
vek ne. Učil je tudi, da je leva stran člo-
veškega telesa hladnejša od desne. Take
in podobne zmotne grškega modrijana so
veljale dolgo za čisto resnico. Še bolj se pa
mora človek čuditi, ko bere v učbenikih iz
prve polovice preteklega stoletja trditve,
da imajo muhe samo štiri noge. Tudi to
pomoto je zagrešil Aristoteles. Nad 2000
let se naravoslovci niti toliko niso potru-
dili, da bi prešteli noge muhe, na katero
naleti človek povsod.

Slavni italijanski slikar Leonardo da Vin-
ci je po svojem znanju, umetnosti tehni-
čnih načrtih eden največjih mojstr. Kar jih
pозна zgodovina. Toda tudi najkromnejši
učitelj naše ljudske šole bi mu dal ne-
zadostno iz zoologije. Kaj vse je da Vinci
navelzi materi naravi! V kratki razpravi
»Bestiarus« razlaga, da muren s svojim
črkanjem zaglušni kukavico, da v oju ta-
ko poglne, v kisu pa zopet odži, da se
lahko jerebica kadarkoli izpremeni v sam-
ca, da živi v srednji Aziji ptica Lumerpa,
ki sveti tako močno, da ubije tudi svojo
lastno senco. O želvi pripoveduje, da se
baje hrani s prstjo in da je zato tako suha,
ker se nikoli od stega ne naje. Ta uboga
žival se baje neprestano boji, da ji bo
nekoč zmanjkalo zemlje, ker bo vso po-
žrla. Gnu, ki ga lahko vidimo v vsakem
večjem živalskem vrtu, ima baje glavo ta-
ko težko, da je le nerad nosi in da jo sploh
ne more dvigniti od tal, kar je velika sre-
ča, kajti, če mu človek pogleda le enkrat
v oči takoj umre. Kant je pa verjel, da se
rodi stenica samo na svetlem, zato ni trpel
v svoji spalnici dnevne svetlobe r. tti nočne
razsvetljave.

3000 m debel led

Predstojnik oddelka za meteorologijo na
fizikalnem zavodu grške univerze prof.
dr. Kurt Wegener namerava takoj po kon-
čani vojni odpotovati v severne pokraj-
ine, da bi proučeval debelino ledu, ki tam
pokriva zemljo. Nadaljeval bo delo svoje-
ga slavnega brata dr. Adolfa Wegenerja,
žrtve raziskovanja severnih pokrajin. Te-
daj je ugotovil, da je ledena skorja debe-
la 1700 m. S tem pa njegovo raziskovanje
še ni bilo končano, ker ni imel dovolj po-
polnih aparatov. Njegov brat domneva, da
je ledena skorja v severnih pokrajinah na
nekaterih krajih celo 3000 m debela. S po-
polnimi aparati namerava dokončati znan-
stveno delo svojega brata.

Vitaminski bonboni

Od 1. marca do 1. aprila so letos v Nem-
čiji dajali otrokom na ukaz ministrstva za
vzgojo posebne bombone, ki so otrokom
zelo tekli. Za poskus so izdelali bombone,
ki so vsebovali vitamin C, ki je človeškemu
organizmu potreben, zlasti spomladi, ko
primanjkuje zelenjave in sočivja. Otroci so
bili še posebno potrebni tega nadomestila
za svežo hrano po izredno dolgi in hudi
zim. Razdelili so 60.000.000 škatic bonbo-
nov 1.6 milijonem šolskim otrokom.

Po poročilu nadzorne zdravstvene obla-
sti so se ti bonboni obnesli nad vse prič-
kovanje. Huda zima ni zapustila nobenih
škodljivih posledic med mladino. Otroci so
ostali po večini zdravi. Opazovali so zlasti
mno go manj infekcij med mladino, zlasti
pri otrocih, ki so nagnjeni k nalezljivim
bolezni. Otroci so bili mnogo bolj sveži
in živahniji ter manj utrujeni, kakor so
običajno spomladi. Imeli so dolgi mnogo
boljši tek, tako da so pridobili precej na teži.

Mesto, ki vsako leto spremeni ime

Nedavno je bila objavljena v listih bra-
zilskega glavnega mesta Rio de Janeiro
objava, v kateri prosi zemljepisno društvo
urade, naj bi nekaj ukrenili, da bi se
imena brazilskih mest ne spreminjala ta-
ko pogosto. Postala je namreč že moda, da
imenujejo brazilska mesta po več ali manj
slavnih možeh skoraj vsako leto drugače.
Rekord v tem pogledu je doseglo do l. 1938
mesto Fátima v državi Amazonas. Ta kraj
je od l. 1924 menjal vsako leto svoje ime
po imenu župana, ki je bil izvoljen za 12
mesecev.

Izdajalska slika

Znani portretist Frank Savatis iz Chi-
caga je nedavno obdeloval v tih, a vendar
boljši restavraciji. Ko je študiral jedilni
list, je privabil v restavracijo ropar in
oropal blagajno, pa tudi slikarja je povsem
obral. Slikar pa si je lopova dobro orledal
in takoj po njegovem odhodu je narisal
njegov portret na jedilni list. Ko je portret
predložil detektivu, je ta takoj vzkliznil:
»Saj to je vendar Tony Calcegnolo. Ropa-
rja so uili že istega dne na podlagi nje-
govega portreta.

Ženske na poštnih znamkah

Prve znamke s slikami slovitih žensk so bile
izdane v Ameriki

Razen simboličnih slik in kronanah glav
so prišle slike žen s raznim, pozno na
poštnih znamkah šele v začetku tega sto-
letja. Prve so izdala Zedinjene države
poštno znamko s sliko ženske in sicer l.
1903. Slika je predala Marjo Washing-
ton, ženo prvega prezidenta USA. Po štirih
letih so v Ameriki zopet izdali znamko s
sliko žene. Na tej znamki je bila slika In-
dianke Pocahontas. Tudi tretja znamka s
sliko ženske je bila izdana v Zedinjenih
državah in sicer l. 1928. Slika je prikaza-
vala prenosno državljanko Molly Pitscher.
To je slika junakinje, ki je v bitki pri Mon-
mouthu l. 1778 potegnila za seboj v nap-
adu ameriške oddelke k zmaji. L. 1935 so
v Zedinjenih državah izdali ob priliki ma-
terinskega dne znamko s sliko matere si-
karia Whistlerja. L. 1936 pa je bila na
znamkah ovekovečena Susana B. Anthony,
ustanoviteljica gibanja za žensko voljno
pravo ameriških žen. Tudi druge države
so ovekovečile žene na znamkah. Tako je
n. pr. Mexico izdal znamko s sliko boje-
vnice za svobodo Leonor Vicario. Ta junaki-
nja se je odlikovala v boju proti Špancem.
Kolumbia je izdala ob 100letnici svoje sa-
mostojnosti jubilejno znamko, ki je prika-
zovala Policarpo Salavarrío, znano pod
popularnim imenom La Pola, ki se je za-
vzemela za osvoboditev svojega zaprtega
ženina in je bila v boju za svobodo skupno
z njim usmrčena. — Francija je počastila
še l. 1929 ženo z znamko in je prikazala
na nji narodno junakinjo Devico Orleansko.

Prva pesnica, ki je bila ovekovečena na
znamkah, je kubanska pesnica Gertruda
Gomez de Avellaneda, in sicer l. 1914 o

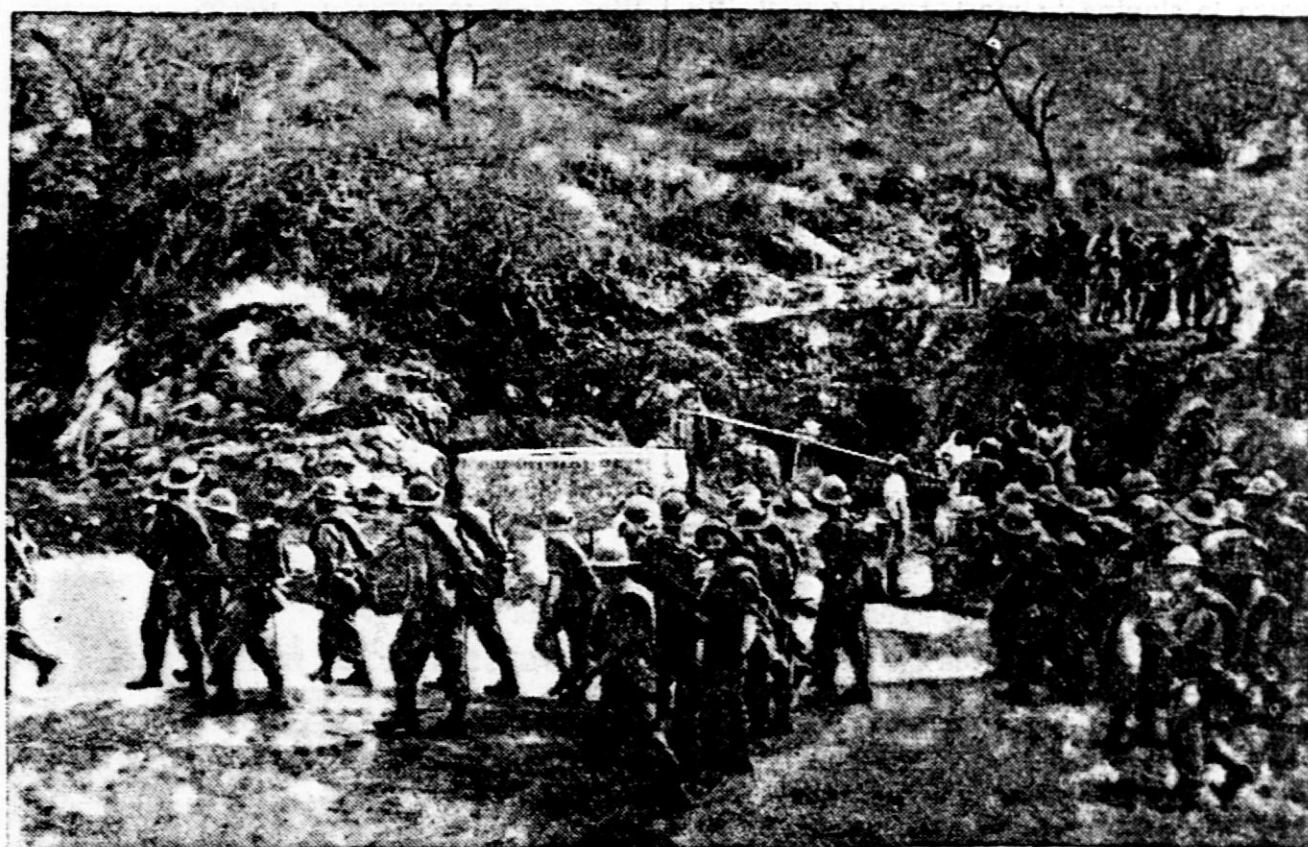
priliki 100letnice njenega rojstva. Zanimi-
vo je, da označujejo Kubanci to pesnico
kot največjo pesnico vseh dob. — Italija
je ovekovečila l. 1930 na znamki ženo Ga-
ribaldija. — Španija je v svoji seriji »Bo-
jevnice za svobodo« izdala dva portre a žen.
Na eni je prikazana Concepcion Arenal, ki
je l. 1864 kot generalna inspektorica kaznil-
nic reformirala kazensko pravo in ustan-
ovila časopis »Iberia«, na drugem portretu
pa je bila prikazana Marianna Pineda, ki
je bila v starosti 27 let usmrčena, ker je ši-
vala prapore za upornike. — V Turčiji so
za kongres žen v Carigradu izdali celo vrsto
poštnih znamk s slikami slavnihi žen. Med
drugimi so bile slike: izumiteljice radija
Marie Curie, pisateljice Selme Lagerlöf,
Sigrid Undset in Grazie Deledda.

Drastično sredstvo proti lenobi

V kaznilnici v Amsterdamu so uvedli
drastično sredstvo proti lenim kaznencem.
Kaznence, ki jih ne morejo prisiliti z no-
benim drugim sredstvom k delu, posade v
posebno celico, ki je prav za prav neke
vrste vodnjak. Zaprta je hermetično in na
dnu je postavljena črpalka, v njo stalno
pritoka po več ceveh voda tako močno, da
jo mora kaznencem neprestano črpati, če se
neče utopiti. To sredstvo proti lenobi se je
izkazalo zelo uspešno.

**Postani in ostani član
Vodnikove družbe!**

Nemški prostovoljci v italijanski Vzhodni Afriki

Praslava 2600 letnice japonskega cesarstva

Mikado na poti k svečanosti mornarice pred Jokohamo

Edmund O' Hara:

Tajna profesoria Morbidusa

Roman

Položil je desko nazaj in potisnil posteljo na njeno
mesto. Zavil je orodje v cunj in ga spravil v žep.
Zdaj je bil pripravljen na pot. Še enkrat se je po-
gledal v zrcalo... Ne, tako to ne gre. Bela srajca
se mu je preveč videla izpod suknjice. Če hoče delati
v temi in ostati neviden, ne sme imeti na sebi nič
belega.

Townsend ni mogel kupiti mnogo srajc, ena siva
pa mora biti tu nckje... In res je ležala v predalu.
Čez deset minut je stopil Townsend v sobo, kjer
sta ga še nestrpno pričakovala Sam in Marion. Teško
mu je bilo pri srcu, ko je dejal:

— Rad bi se še malo izprehodil.
Razočarana obraza.
— Ostani tu, grof, — ga je prosila Marion, — saj
je že pozno, jutri boš moral zgodaj vstati.
— To nič ne de, rad bi se še malo nadihal svežega
zraka.

Townsend ni našel prepričevalne besede.
— Pusti ga no, dekle, — je prigovarjal Sam svoji

47 hčerki. — Saj je še mlad. — In dancs je res zaslužil,
da se malo razvedri.

Marion je vzdihnila, navzlic odločnemu očetovemu
nasprotovanju je vzela ključ z mize in spremenila
Townsenda do vrtnih vrat.

— Ostani doma, grof, — ga je prosila še enkrat.
— Tako sem nemirna in prepričana, da ni dobro,
da odhajaš.

— Neumnost, — je dejal Townsend nekoliko
ostreje, nego je hotel. — Nikar mi ne kvari dobre
volje.

— No, dobro, — je dejala Marion skromno. Kbr
je iztegnila roko predse. — Saj je leto deževati. Ali
bi ne vzel dežnika s seboj?

Townsend se je nehoti nasmehnil. — Vlomilec
z dežnikom. To se gotovo še nikoli ni pripetilo.

Zelo dobre volje je Townsend slednjič krenil na
pot. Marion je še dolgo sišala, kako se smeje. In ko
je bil že zavil za vogal, je še vedno prisluskovala
in mučila jo je zla slutnja.

XXVII.

Ključ se je počasi obrnil v ključavnici. Zdaj pa
hitro vtrihel...

Fino orodje je zaškrtnilo. Townsendova roka je
krepkeje prišla vtrihel. Vsak ropot bi utegnil biti
nevaren, pa naj bi se še tako malo slišal. Nektje,
morda zelo blizu, so bili nočni čuvarji.

Pet minut je detektiv marljivo delal... v popolni
temi... samo za trenutek si je upal posvetiti z
lučjo. Čas, ko bo lahko delal pri k. e. ne ni bil napo-

čil. Zaskrat se je moral zadovoljiti samo s svojim
tipom.

Nektje v daljavi je lajal pes. Z dvorišča so se sli-
šali moški glasovi in težki koraki. Townsend je mi-
rno nadaljeval svoje delo. To so bili zamolkli koraki
moža, ki ni nikesar slutil, in teh korakov se Town-
send ni bal.

Končno so se vrata omare neslišno odprla... Tre-
ba je počakati... Zaskrat se ni bilo mogoče pri-
žgati luči. Ljudje na dvorišču so bili preblizu.

Zdaj! Električna svetilka je posvetila v omaro.
Med drugimi akti je ležal tam tudi sveženj modrih
papirjev.

Townsend je odmaknil mapo. Košček iz mape mo-
ledga papirja je vžutil njegovo pozornost. Kaj
je bilo to? Ah, najbrž pogodba, ker je bil na robu
papirja Russellov podpis. Tu je bil tudi en prstni od-
tis... Toda kaj ga zdaj briga odtis prstov? Nje-
ga čaka važnejše delo. Townsend je že hotel odstra-
niti ta papir, ko se mu je naenkrat zazdelo, da ta
Russellov podpis ni tak, kakor so drugi. Kolikokrat
je že videl Russellov podpis! Toda zares, ta je bil
nekam drugačen.

Nekaj sekund je okleval, potem je pa zmagala
v njem njegova poklicna točnost. V skoraj povsem
zaprti omari je zazarela magnetna luč. Čeprav je
bilo neverjetno, da bo ta posmetek kaj koristil, če-
prav je bilo neverjetno, da bi se po vseh dosedanjih
brezuspешnih poskusih s fotografiranjem posrežilo
vprav to, Townsend vendar ni mogel premagati iz-
kušnje.

Šlo je za sekundo. Kaj pa, če je kdo opazil, kako
je zazarela luč?

Townsend je segel po svežnju modrih aktov.

Sklonil se je naprej in naenkrat mu je zadrželo
vse telo. Njegove roke so brskale po svežnju in v
naglici razmetavale papirje, potem je pa naenkrat
obstal otrpel in nepremičen.

Nobenega dvoma ni bilo: v tem svežnju so bili
samo nepopolni listi.

Minilo je deset sekund, preden je Townsend prišel
do sapa. Toda njemu se je zdelo, da je stal tako
in razmišljal celo večnost. In ko je zdaj počasi segel
z roko v žep, je vedel čisto točno, da mu bo glas
iz teme za njegovim hrbtom zapovedal, naj obstane,
samo vedel ni, čigav bo ta glas. Vedel je namreč
čisto dobro, da se je ujel v past.

— Ali ste kaj pozabili, gospod Townsend? — je
vprašal nekdo tiho. In v naslednjem trenutku je
zazarela v sobi električna luč.

Pred detektivom je stala Liana Russell. Skodo-
željno se je smehljala in iz oči ji je odsevalo prikrto
zmagoslavlje. Prsti njene desnice so se brezbržno
poigravali z majhnim bleščečim samokresom.

— Jaz... jaz... sem iskal... jaz sem res nekaj
iskal, — je zajecjal Townsend zbegano.

— Kaj ste pa iskali, če smem vprašati? — se je
informirala porogljivo.

— Koliko in kaj ji je znano? — je pomislil de-
tektiv in ji pogledal v oči. Ali bo ustrelila, če se
sploh ne bom oziral na njen samokres?

PLACE DE LA CONCORDE

Predstave ob 16., 19. in 21. uri!
KINO UNION — TELEFON 22-21

V glavnih vlogah: Albert Prejean in Dolly Mollinger

ZA MIKLAJZA otrokom in odraslim v razvedrilo predvajamo bajno Walt Disneyjevo umetnino

SNUGULJICA

Po popularni Grimmovi pravljici! Triumfalni uspeh triletnega dela 800 risarjev, muzikov in umetnikov, film, za katerega je bilo napravljeno 360.000 slik in risb!
KINO MATICA, tel. 22-41

Na splošno željo občinstva predvajamo ponovno najboljši glasbeni film z JEANETTE Mc DONALD

CVETJE V MAJU

in EDDY NELSON-om (BELI JORGOVAN)
KINO SLOGA, tel. 27-30 SAMO DVA DNI! Ob 16., 19. in 21. uri

„Iz Prešernovih dni“

Dobrodelna prireditev Kola js na proslavo 140letnice Prešernovega rojstva

V Ljubljani, 3. decembra

Na predvečer današnjega spominskega dne, ko se je pred 140 leti v slovenski kmetijski hiši rodil naš veliki Franc Prešeren, je priredilo ljubljansko Kolo jugoslovanskih sester v opernem poslopiju prav lep in pester spored dramskih, novskih, deklamacijskih in telovadno-plesnih točk. Vse so bile v zvezi z današnjim srčnim življenjem našega najbolj spoštovanega in v najširši sloj našega ljudstva ljubljenskega poeta klasika.

Opera je bila nabito polna, razpoloženje občinstva odlično, vse točke so bile sprejete z globokim razumevanjem in toplim zadovoljstvom ter je celotna prireditev ostavila vzlice kvalitetni raznovrstnosti programskih točk najprijetnejši vtis.

Kolo je ugodna človekoljubna in podpornica organizacija slovenskega žensstva, in gospa pisateljica Ilka Vaštevova je čisto v duhu tega altruističnega nacionalnega društva poudarjala v svoji topli uvodni besedi značilno Prešernovo človekoljubje in plemenito dobrotnost. V krvi sta bili Prešernu dve lastnosti, njegova roditelja sta samo dajala dajala in dajala, njegov blagi stric je bil širokosrčen dobrotnik, in samo naravno je, da je bil tudi Prešeren neskončno blag mož, ki je često razdal, da — po pripovedovanju njegove sestre Alenke — včasih naposled sam ni ničesar več imel. Prešernova ljubezen se je žrtvovala od prve mladosti do zadnjih dni slovenskemu narodu, ki mu je ustvaril pesniški terik, umetniške oblike poezije, ga učil prave, čiste estetike in najvišjega kritizma ter mu je s svojimi pesmi in podaril knjigo, ki kakor večni ogenj plamt in bo plamtela skozi stoletja z vedno večjo toploto in lepoto ter ogrevala slovenska srca. Z jezikom, umetnostjo in svojo knjigo je postal in ostal Prešeren največji dobrotnik slovenskega naroda. Ljubil pa je zavedno goreče vse Slovanstvo in vse dobre ljudi, vse plemenite narode ter nam bil in ostal vzornik moza našširšega duhovnega obzorja. S citati iz Prešernovih pesnitev in dokazanih dejanj je Vaštevova dokazala, da je bil naš klasik plemenit dobrotnik naroda in človečanstva.

Nato je sledila prva uprizoritev prologa iz drame Ilke Vaštevove pod naslovom »Mali človekoljube«. Izvratno, živahno, stilno skrbno in točno je prolog zrežiral Miran Petrovič in so ga v vsakem pogledu zelo ustrezljivo igrali člani študentskega gledališkega odra. Tu so bili vsi kostumi zgodovinsko pravilni, pohitvo vzeto iz pesnikove dobe, maske po veliki večini posnete po slikah njegovih sodobnikov in celo originalni vozček barona Zois-a je bil poleg drugih rekvizitov iz časa Zois-a. V. Vodnika in dvajsetletnega Prešerna.

Dečka Franceta privede Vodnik k Zoisu, da mu zadek'amira »Ilirijo« oživljenca. Zois ga hoče nagraditi s slašicami, toda Francet prosil, da sme z njimi nasititi lačno siroto, svojega zanemarnjenega nesrečnega prijateljskega Paconka.

Hanžič je bil odlični Zois, Eypper po

Slovenka št. Fratrikova v Monakovu

Izredni uspehi slovenske umetnice jeklene volje in stremiljivosti za najvišjim ciljem

Slovenska operna pevka Stefanija Fratrikova je bile se pred tremi leti poleg tenorista Antona Dirmota gojenka operne šole ge. Rado Daniela na Dunaju. Učiteljica je bila nanjo najbolj ponosna in obetala jima je najlepšo pevsko kariero. Ni se zmotila: Dirmot je že nekaj sezon pri ljubljani in ugleden član dunajske državne (prej dvorne) opere, Fratrikova pa je te dni podpisala pogodbo za tri leta z državno opero v Monakovu.

Štef. Fratrikova je po dovršitvi ljubljanske konservatorije še par let ostala na zasebni dunajski operni šoli in je bila že kot odlična gojenka izjemnih glasovnih in pevskih sposobnosti začasno angažirana za sodelovanje pri svečanostnih opernih predstavah dunajske državne opere v Salzburgu. Že takrat je žela lepe uspehe in le državni prevrat v Avstriji je pretrgal vozi,

Ganglovm kipu izvrstno posnet in zelo dobro kostumiran Vodnik Lombar prav dober prof. Hladnik. Plevelj izvrstno zajet dr. Jaka Zupan. Lavric strasten moralist prof. Mat. Ravnihar in Kos simpatičen prof. Kersnik: same prav inteligentno zajete kreacije in v vsem poteku dejanja pravilen zagon ob občutju čim večje verjetnosti in življenjskosti.

Uvod Krsta pri Savci je recital J. Borkov govornili zbor ter se je z vro vokalizacijo in jasno, toplo deklamacijo odlikoval Kovid.

Ksenija Kuševaja je ob bistrem spremljevanju Silve Hrašovec prav lepo z pela Vilharjeve Ukaze in Michelovo Nezakonsko mater.

Da je dobil resni program tudi nekaj barve Prešernovega humorja, smo gledali deklamacijo »Zarijave devičice« kot prizor, ki so ga izvajali Tanja Golubova in štirje gosposje ter deklamacijo »Dohtare kot dialog Pie Depaulis in Blanca, oboje v stilski slikovitosti.

Telovadni ples »Pod oknom«, kakor ga je zložil dr. V. Murnik, je izvajalo devet članov ljubljanskega Sokola.

Po premoru smo gledali »Visoko pesem«, dejanje v dveh slikah iz drame Ilke Vaštevove. Godi se leta 1834 v kazinski dvorani in ga je izvajala Jos. Borkova skupina. Prešeren izročil Juliji rokopis svojega Sonetnega venca; ko opazi Julija akrostihon, vrže rokopis in Prešeren šopek z ogorčenjem po tleh, mladi Jožef Scheuchstuel pa izkuša Prešerna žaljivo izzvati. Prešeren spozna svojo ljubezensko katastrofo, a odide ponosno v zavesti svoje cene. Dolgo vrsto zgodovinskih osebnosti so izkušali večino namreči igralci v približno stilsko pravilnih kostumih po vseh možnostih predstavljati. Kaipak sta posebno zanimala Blanci kot Prešeren in Remčeva kot Julija Zelo nas bo zanimala celotna uprizoritev drame po izvežbanih in sposobnih igralcih študentskega odra in si pridržujemo oceno dotlej. Mladim odskrim amaterem pa gre za njih trud in ambicijo naša zahvala.

Po prav dobri Kovičevi deklamaciji soneta »O Vrba« in učinkovitem petju baritona Romana Petroviča, ki ima lep, zdrav, topel organ in višjo večino pojejanja (ob klavirju Silve Hrašovec), smo poslušali še govornili zbor »Pevcu« z Blancem kot poetom ter »Zdravico«, zopet z Blancem kot poetom in zlasti srečnim nastopom Koviča kot starca. Zlasti zaključna »Zdravica« je z mogočnim zborom deklet in fantov v narodnih nošah in z razdeljenimi ulogi učinkovala prijetno učinkovito. O govornih zborih bi se bilo treba pač razpisati, kakor tudi o telovadnem plesu na zgolj lirsko in čustveno pesem. Ali zadoščaj izreke: kolikor glav, toliko misli in okusov!

Vse v vsem: zelo posrečena priredba, ki je popolnoma dosegla svoj vzvišeni lep smoter. Tako lahko Kolu, Vaštevovi, Petroviču in vsem sodelujočim izrekamo hvalo in priznanje. F. G.

»Kot Micaela je imela priliko, da je svojim plemenito zvenečim, v dinamičnem in tonskem obsegu uprav neizčrpnim sopranom bistveno pripomogla k višini celokupne uprizoritve.«

Razumljivo je, da so postala po takih kritikah pozornost na Fratrikovo največja nemška operna gledališča. Naša umetnica nam piše sama:

»Nisem tiste sorte, da če en ton dobro zapojem, to takoj poročam. Čakala sem na to, za kar sem z vso gotovostjo vedela, da pride. Pred par dnevi me je silsil Clemens Krauss (bivši generalni operni direktor na Dunaju in zdaj v Monakovu. Opomb. poročev.) in bil od mojega glasu in mojega visokega c in cis tako zelo navuščen, da me je angažiral na tri leta za drž. opero v Monakovu. Sam me je spremljal na klavirju. No, mislim, o tem pa že velja poročati Vam in vsem mojim Slovincem. Pri premieri »Elektre« je bil tudi neki režiser iz Berlina. O meni se je izrazil: »Die Fratrik gehört in die Berliner Staatsoper und nicht nach Aussig!« Vse to je vendar lepo in zadoščenje za moj trud. Saj sem — brez samohvale, prosim! — kakor čebelica in vadam, vadam kakor obsejena, kajti jaz hočem mnogo dočeti.«

Da v teh besedah: »jaz hočem mnogo dočeti« je izražen značaj Fratrikove njene jeklene volje in stremiljivosti za najvišjim ciljem. Njena pet vodi vedno više, in mi se radujemo uspeha naše rojakinje ter ji čestitamo! Navajamo pa vse to tudi v — zgled drugim, mlajšim po geslu vrle gospe Rado: »Jugoslovenci zmerom prvi!«

Iz Trbovelj

Proslava zedinjenja. Naše industrijsko središče že dolgo ni proslavilo praznika zedinjenja v tako trdnem, jugoslovenskem razpoloženju kakor letos. Ze na predvečer so z vseh hiš zaplapolale državne trobo ke. Sokol ko akademijo je obiskalo neobčajno mnogo občinstva iz vseh slojev. Ob tej priliki je starešina br. Jeshi orečil pomen praznovanja rojstnega dne naše države, ki nas zaradi dogodkov okrog naših meji mora bodriti k čuj čnosti ston enosti narodnih vrst in lačenju jugoslovenske obrambne moči. Sledil je pester in bogat telovadni spored, ki so ga z izbranimi vajami vzorno izvajali člani, naraščaj in deca. Posebno pozornost so zbudile vrhunske vaje članov, ki so dokazale visoko gimnastično usposobljenost in nemotno telovadno delo naših Sokolov. Vaje je smretila sokolska odoba. Proslava je zaključila državna himna in svečana zabljuba sokolskega čanstva. Sokolnik kralja Aleksandra je bil svečano osvetljen in okrašen s svežim cvetjem.

Na praznik sam je bila v župni cerkvi slovesna božja služba, kateri so prisostvovali predskladni obine e Kln v š k občinim odborom ravnateli rudnika inž. g. Kolka z nadinspektirjem inž. g. Roglem sreski načelnik e Bizjak s šolskim nadzornikom e V. ancem rez oficirji. Sokol, gasilci in zastopniki ter odposlanci vseh tukajšnjih društev in organizacij z zastavami. Trboveljski slavček je pel staroslovensko mašo Sokolska deca se je po maši udeležila proslav v posameznih šolah kjer je učiteljstvo s primernimi nagorori tolažilo pomen 1. decembra — Trboveljsko poverništvo udruženja jugosr. podčastnikov je položilo lep venec pred spomenikom kralja Aleksandra in padlih borcev v svetovni vojni. V znaku zedinjenja je bil tudi ustanovni očni ob r trboveljskega društva J. R. P. in trboveljskemu prvemu decembru je dal še svečanemu obeležje sla nostni koncert »Trboveljskega slavčka« na kat rem je bil mladm pevsem slovensko izrčen red Jugoslovske krone!

Miklavž bo tudi letos delil svoje darove v Sokolskem domu med mlado dečo. Obdarovanje za strošno dečo bo jutri ob 18. za ostalo dečo pa ob 19. Dirla naj se pravčasno pripravi na prireditveni odbor v Sokolskem domu proti plačilu prispevka 2 din. Zvečer bo ml arževanje z zabavo za odrasli. Starši obdarite dečo v Sokolskem domu!

Ončurilo. Večkrat se dogaja, da so bolniki, ki jim je potrebno sanatorijsko zdravljenje v bolnici pismeno zavežajo, da bodo stroške za zdravljenje v celoti plačali sami. Takoj nato pa predložijo ministrstvu prošnjo, za brezplačno zdravljenje na stroške države. Osvrta se občinstvo, da se trije bolniki po vstopu v zdravilišče kot plačniki ne bodo mogli potrebne odprave tega plačila v breme države.

Četina razsvetljava v Trbovelji je zaradi kvara v transformatorju ob ročnolamšču odnevedala. Vse trije žarne dni v temi. Poslamo upravo za družine elektrarne naj poškodbo čim prej poravn!

Iz Kranja

— Vse naročnike, ki v soboto 30. novembra niso prejeli našega lista obveščamo, da ni bila naša. niti krivda raznažala, če jim list ni bil dostavljen. V bodoče bomo poskrbeli, da se namerno izgubljanje našega lista ne bo moglo ponoviti.

— Za bitolske žrtve so zbrali na slavnostnem zboru sokolstva na praznik zedinjenja 729 din. Sokolsko društvo se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje in sporoča, da je bil znesek gorenske sokolske župe odposlan na pristojno mesto.

— Ponovitev akademije. Na splošno želje bo sokolsko društvo v nedeljo 8. t. m. ob 18. ponovilo nad vse uspele akademije, ki je bila privravnjena v proslavo zedinjenja. Vse, ki akademije še niso videli, opozarjamo na ugodno priliko, da vidijo izredno izurjenost naših telovadcev.

— Mraz je prišlilil V zadnjem času nas je zima obdarila s suhim in lepim vremenom in zaradi obilnega prahu mora škroplini avto v decembru škropliti po ulicah, ko mu letos niti v poletnih mesecih skoro ni bilo potrebno. Včeraj je padla temperatura pod ničlo in obeta se nam hud mraz.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Dr. Tone Jamar

Ljubljana 4. decembra

Ceprav smo vedeli, da je dr. Tone Jamar nudo bolan, nas je vendar vse presenetila vest, da je po mučeniški borbi, ki je trajala leta in leta, snodi izdihnil svojo blago plemenito in junaško dušo. Še pred tedni smo ga videli na ulci na njegovem vsakdanjem sprehodu po mestu in v bližnjem Tivoliju, oprtega ob roko svoje hčerke ali svoje zdravniške pomočnice. Spoštljivo so ga pozdravljali znanci, prijatelji in pacienti, ki jih je bilo nešteto. Skoraj slepi dr. Tone Jamar je ozdravil s prijazen nasmehom. Ni videl, kdo ga je po zdravil, samo se občutil je po glasu, da ga pozdravljajo ljudje, ki so mu do dna srca hvaležni za svoje zdravje, za svoje življenje, saj so ga pozdravljali stoteri, ki jih je med vojno rešil smrti v jarkih in mnogi, ki jih je po vojni kot zdravnik iztrgal iz košenih rok smrti.

Dr. Tone Jamar se je rodil na starega leta dan 1882 v Škofji Loki. Bil je sin posestnika in gostilničarja »Pri Cenetu«. Ljudsko šolo je obiskoval v Škofji Loki, gimnazijo pa v Kranju. Maturiral je v Beogradu. Medtem mu je umrl oče, Tone Jamar se je moral vrniti in pomagati doma svoji materi v gospodarstvu. Leto dni je vztrajal v Škofji Loki, potem pa je sledil notranjemu glasu, ki mu je veleval, posvetiti se zdravništvu. Odsel je na Dunaj skoraj brez sredstev in se vpisal za medicino. Na Dunaju se je oženil in si ustvaril prijeten dom, ki je bil gostoljubno zatačiloše tudi za vse njegove slovenske tovaršje in rojake. Za ukletura vsega zdravilstva je promoviral 1. 1911. Njegovo prvo službeno mesto je bilo v Lstri, odkoder se je preselil v Trbovlje.

Izbruhnla je svetovna vojna. Dr. T. ne Jamar je bil vpoklican med prvimi. L. 1914 se je začela njegova osebnega trpljenja polna pot, a začelo se je tudi junaško poglavlje.

Štefan Gojznikar pri Abrahamu

V srečo ljubljane praznuje danes Štefan Gojznikar, jeklena savinjska korenina, svoj petdeseti rojstni dan. Vse svoje življenje je posvečal glasu, slavo pa mu pojo po širokem svetu harški kanarčki, ki so na tisoče obiskovali njegovo pevsko šolo. Kot glasbenik se je udejstvoval prvotno pri graški in pozneje pri ljubljanski operi. Ker so ga kot poznavista ovirala vsled vojne zrahljana pljuča, je moral dati pozavni in glečališču slovo, vendar pa se pesmi in glasbi ni mogel odreči. Svoje umetniško udejstvovanje je prenesel na ljubljene pitce. Vzgojil je kader harških kanarčkov, katerih pesem je šla preko meja naše ožje domovine. Dvakrat so njegovi mali pevci teknovali v Nemčiji in obakrat odnesli drugo nagrado. Diplome in kolajne, ki jih hrani današnji ljubitelj, niso v ponos samo njemu, pač pa vsemu slovenskemu narodu.

Kakor mnogim, tako je tudi njemu zapustila zadnja svetovna vojna vidno sled, pokvarila mu je desno nogo. Rad pripoveduje o guzotah, ki jih je moral preživeti v daljnih Karpatih, vendar pa se kmalu vrnejo njegove misli in skrbri k ljubljnim kanarčkom.

Našemu prijatelju in zaveznemu narodnjaku Štefanu želimo še mnogo let uspešnega dela; prepričani smo, da bo njegov glas in glas njegovih kanarčkov razvedril še marsikatero žalostno dušo.

Iz Kamnika

Praznik zedinjenja je tudi letos proslavil kamniški Sokol navdve svečani. V soboto zvečer je bila s'avnostna akademija. 1. decembra na so se Sokoli v kroljih in s praporom udeležili s'ovsne službe božje v župni cerkvi na Sutni. Po maši je bila v dvorani Narodne čitalnice s'avnostna seja z zabljubo novega članstva. Tako akademiji kakor tudi slavnostni seji so prisostvovali zastopniki vojaških in civilnih oblasti, uradov društev in organizacij. Pri akademiji je bila dvorana nabito polna prav lena udeležba na je bila tudi pri slavnostni seji, po kateri je starosta br. Tone Knez razval vse navzoče naj se korporativno in s praporom na čelu udeležijo odlikovanja 18 orožnikov kamniškega žandarmerijskega voda, ki je bilo v dvorani kina. Tudi svečanost odlikovanja je potekla najsvečaneje ob čeliki udeležbi občinstva in odličnikov kar je zaslužna žandarmerijskega vodstva poručnika Branka Cetušica. Odlikovanim ga orožnikom naše natskreneje čestitke!

Br. Alojzij Klavžnik je umrl 1. decembra ob 2. zjutraj. Sokolsko društvo ki je zani nabiralo prispevke v času boleznj mu je okrhelo lep pogreb na svoje stroške. Br. Klavžnik je bil dolga leta telovadec trboveljskega Sokola in nekaj časa tudi predčelnik. Zato se je tudi pogrebu udeležilo lepo številno članstvo v kroljih in praporom na tudi v civilu z znakom P. gre je bil v ponedeljek popoldne. Bil je do krajinosti pretresljiv, saj je ob odprtem grobu stalo poleg skrušene žene še osem

je njegovega plemenitega življenja. V Galičiji je bil na fronti z Janezi in si nakopal bolezni na pljučih. Leto dni je kot frontni zdravnik nudil zdravniško pomoč slovenskim fantom. Po porazu avstrijske vojske v okolici Lvova je z nadlovelskimi napori in ob tveganju lastnega življenja pomagal tisočim Slovincem, da so prišli v bolnice in v zaledje. Zaradi svoje bolezni se ga nato poslali s fronte v razne sanatorije, kjer je dr. Tone Jamar bil obenem bolnik in zdravnik in je reševal življenja nešteti ranjenec. Naposled je prišel v Juderburg, kjer je ostal do prevrata. Kar je dr. Tone Jamar storil dobrega za slovenske vojsake in za vojsake drugih narodnosti v letih strahote, se ne da prečenu n ne poplačati. In kljub temu ni nihče nikoli slisal samohvale iz ust tega skromnega, preskromnega slovenskega zdravnika! Zadoščevala mu je zavest, da so mu vsi, ki jim je kakorkoli pomagal, s spoštovanjem hvaležni: iz vsega svojega srca.

Po prevratu se je dr. Tone Jamar naselil v Ljubljani in odprl zdravniško ordinacijo v Prešernovi ulici. Učil je brezmejno zapujanje ne samo svojih pacientov temveč tudi ljudstva, kar se je pokazalo v prvih povojnih letih ob njegovi kancidaturi na čelu Zveze delovnega ljudstva. Bil je izvoljen pri prvih občinskih volitvah v Ljubljani po prevratu in na prvi seji novega ljubljanskega občinskega sveta je bil izvoljen za ljubljanskega župana, pa je izvolitev v svoji skromnosti odklonil, nakar je bil za župana izvoljen dr. Perič. Poslej se je dr. Tone Jamar ves posvetil zdravništvu.

Ogromno zanimanje in strokovnih krogih in v krogih bolnikov je zbudilo dr. Jamarjevo odkritje seruma proti tuberkulozi. Ze prva leta po svetovni vojni se je dr. Jamar specializiral na zdravljenje jetičnih bolnikov. Po devetih letih raziskovanja in uspehij poizkusov je svetu sporočil, da se mu je posrečilo odkriti serum, s katerim se s pomočjo injekcij dovede bolnemu organizmu že izdane protistrupe, ki povzročijo tako zvano pasivno imuniteto pri zdravljenju proti tej bolezni. Številni specialisti so potrdili uspehe dr. Jamarjevega seruma. Lastna skromnost, lastna bolezen in razmere so dr. Jamarja ovirali, da ni uresničil vse svoje velike načrte v zvezi s tem odkritjem.

Dr. Jamar je reševal bolnikom življenje, obenem pa se je moral sam boriti proti svoji bolezni, ki si jo je nakopal med vojno. Ozdravil si je pljuča toda zavratna bolezen se mu je pojavila na obeh. Slavni dr. Botteri iz Zagreba mu je mnogo pomagal s smelo operacijo. Kakor je bil junak, kadar je bilo treba pomagati drugim, tako je dr. Jamar junaško prenašal svoje trpljenje do zadnjega trenutka, ko ga je smrt rešila vsega trpljenja.

Truplo pokojnega dr. Toneta Jamarja bodo prepeljali v Škofjo Loko, kjer bo pogreb jutri ob 16.

Večja slava dr. Tonetu Jamarju, blagemu, plemenitemu in junaškemu dobrotniku, ki je vse svoje življenje žrtvoval nacionalnemu idealu in vsokemu zdravniškemu poslanstvu!

nedorasli otrok najmlajši pa je ostal še doma. Od pek. b.ata Klavžnika se je v imenu Sokolskega društva poslovil v občutnih besedah starosta br. Tone Knez. Za nepreskrbljene otroke in ženo b. še naprej zbiral prispevke Sokolskega društva in prosimo vse, ki imajo čut do svojega bližnjega, da to upoštevajo.

Miklavževanje za naše malčke bo priredilo tukašnje Sokolsko društvo v četrtku ob 17. v dvorani Narodne čitalnice. Zavita darila je treba odati uro prej v mali garderobi Narodne čitalnice proti odškodnini 2 din za komad.

Največje otroško veselje: Sneguljčica

Kakšno pot je napravila prekrasna pravljica o Sneguljčici? — Pred desetletji in morda stoletji so jo babice pripovedovale svojim vnukiom, ki so zamaknjeni, tihi in pridni kakor nikdar, poslušali in si v svoji preprosti otroški domišljiji predstavljali bajno, očarljivo dekle, grdo mačoharčarico in krasnega, slin ga viteza, ki reši Sneguljčico in jo d. bi za ženo.

Pred dobrimi dvajsetimi leti je Sneguljčica prišla na oder! — Živa, govoreča, v prelestnih oblikah kot angel — ali se spominjate starejši, kako onemeli ste gledali, kako zamaknjeni ste zrlji na oder?...

Pred kratkim je prišla večna, pretresljiva pravlica vseh časov v film! Ni moč goze z besedami izraziti uspeha, ki je doživela — ni bilo treba rečati, ni bilo treba slaviti, lepih igralcev — kdo je je populariziral? — mladina, otroci, nedolžni ljubki otročki z njihovimi žar čim očki so uživali njihovi stari — koliko skrbli, in mrzljne je bilo pozbljene pri tej bajni, kot balzam delujoči umetniki...

Najsubtilnejše, najljubše in najprimernejše za otroke: Sneguljčica!!! v kinu Matici!

Iz Metlike

— Miklavževanje. Sokolsko društvo v Metliki priredi v četrtek ob 17. miklavževanje za deca, ob 20. pa za naraščaj in članstvo. Zvečer bo miklavževanje pri pogrnjenih mizah! Zeleti je, da se vse članstvo ta večer zbere in združi k bratskemu pomenku pri čajanju, pri kateri bo sodeloval tudi sokolski orkester. Darila naj se oddajo v sokolskem domu hišnici!

